

Ozhe; grešhil sim — nisim vreden
biti tvoj sin!

35880 Sedem Novih

PERPOVED

s a

O T R O K E.

Is pišem Krifhtofa Shmida,
pošlovenili mladi duhovni v' Zelovshki
duhovshnizi.

V ZELOVZI 1836.

N a t i s n i l J a n e s L e o n .

Hvalen bodi Jesuf kristuf!

Lubi otrozi!

Nekaj noviga se vam is Nemfhkiga na „Slovenko“ prinese. Sedem lepih perpovedi je, ki vam káshejo, zhefar se morte v' svojih mladih letah varvati; zhefar pa tudi váditi se.

Sedem hudih bolésen je, ki se dufhe mladih ljudi filo rade primejo. Perva dufhna bolésen otrok je nezhimernost: lepotizhiti truplo, dufho pa sanemariti. Kaj pomaga lepo telò, dufha pa gerda! — Druga dufhna bolésn mladih ljudi je posablivost is navade. Kdor rad svoje dolshnosti posabi, ga povfodi nefrezha sagrabi. Tretja dufhna bolésen otrok je nehvaleshnost. Kdor v' svojih mladih letih Bogu ino dobrim ljudém hvaleshen ni, se mu vse shive dni dobro godilo ne bo. — Shterta bolésen of' of'kam nevarna je pojédizhnost in fladkarija. V' mladih letih fladkofneda rado grise ino vjéda. — Peta

nevarna bolésen sa otroka je nepoštenost. Mlad sazhne jemati, in star ne more nehati. — Šesta bolesen je lashnivošt. Lashnivez mlad, bo star goljuf ino tat. — Sedma sa otroke kushna bolesen je flaba tovarfhija. Smola se roke rada prime, de jo omashe, ſhe rajſhi flaba tovarfhija mladiga ferza, de ga ſkasi.

Sa tih sedem nevarnih bolésen, ljubi mladenzhi ino deklize, nate sedem duſhnih sdravil alj arzněj, sedem salih perpovedi, ki ſo nauka polne sa vaſ. Zhe jih bote ſkerbno bralì, ſe bote lahko varvali hude navade, ki vam duſho morì. — Otrozi, bolni na trupli, grejo pod semljo, zhe ſe ne dajo osdraviti; otrozi bolni na duſhi, grejo v' pekel, zhe ſe ne dajo poboljſhati.

Déte Jeſuf je raſtlo, ino mozhno prihàjalo, polno modroſti, ino miſoſt boſhja je bila v' njem. Tako raſtite, ljubi mladenzhi ino deklize! tudi vi, ljubesnivi Bogu ino dobrim ljudém. Najte, de ne bo Jeſuf, vaſh ljubi prijatelj, od vaſ ſhalen, ampak hvalen vekomaj!

I.

Marjetize nauka polne zvetlize.

V' nekim mesti je svoje dni poshtena ino saftopna mestnizhanka prebivala. Imela je malo, blago hzhér, Marizo po imeni. Eno nedeljo popoldne grefte na svoj senoshet alj travnik, ki je sunaj mesta bil. Lepo belo krilo je Mariza imela, ino pa zheden flamnik na glavi. Prav salo njo je bilo glédati. Ravno je bila spomlad alj vigred, ino toljko lep den, de je malo takih. Vse je she bilo seleno, ino ves travnik s' pervim' spomladanskimi zvetlizami presivno obján.

„Kako lepo jasno vreme je donef! sazhe Mariza rezhi; in kako lepo je nash selen travnik s' belim, majhnimi zvetlizami obján; nizh drugazhi, kakor s' svesdami ponozhno nebó, ga je veselo glédati. To meni možhno dopade; ljubi Bog je vender vse prav lepo stvaril.“

Mariza naterga nekoljko zvetliz, ter rezhe: „V' refnizi, prav fletne so! Oglavniza v' sredi je romena ko volk, po kraji pa mehke, bele perfeza kakor svetle sharke imajo. Le po-

glejte, ljuba mamka, kako so bele peresca po konzih lepo roshnate! Tudi lizhni popki so lepo beli ino selenkasti, ino pa okrogli ko bifarji. Kako se le pravi tem zhednim roshzam?“

„Imenujejo se ledinzhize, ji mati odgovorijo, sa to, ker fkoraj na vsaki seleni ledinzi rastejo. Tudi jim pravijo mesenzhne roshize, sakaj vsakiga mesenza v' leti one zvetó, ako le sneg alj pa léd semlje ne pokriva. Spet drugi jih imenujejo gofinke, ino menim sa to, ker mlade gofke to mehko seleno perjizhe slo rade jedo. Po Nemshkim jih pa imenujejo Malsliben alj meroljubize; to je, take roshize, ki méro ljubijo.“

„Kako, meroljubize se jim pravi? se Mariza savsame; to je pa zhudno ime. Povejte mi ljuba mamiza, sakaj pa jih tako imenujejo?“

„Ne vem, zhe bom mogla tebi to zhisto prav raslozhiti. Mišlim, de so dali tim ponishnim zvetlizam Nemzi sa to tako ime, kér toljko preprosto bres liha zvetijo, ino so vender toljko fletne. Ravno kakor one v' svoji lepoti méro ljubijo, bi se naj tudi mi le po pameti oblazhili, ino v' lepi noshi méro ljubili. Glej! te roshize imajo le malo romenklastih, nekoljko belih, ino nekaj rudezhih peresiz, vender nam mozhno dopádejo. Verjemi, de se tudi tebi sholt alj romen flannik, belo krilo ino pa blede rudezh pafek lepshi perleshe, kakor she toljko draga pifana ino blishiva lepotija. Torej is serza shelim, de bi tud ti v' vsih rezhéh, posebno pa v' svojim lepotizhanji vedno méro

ljubila. Oh, bodi tudi ti vselej pametna meroljubka!“

„V' našim verti, pravi Mariza, imamo mi samo selje, korenje ino druge kuhenske rezhi, zvetliz pa nimamo. Alj smém nekoliko teh roshiz na svojo gredizo vřaditi, ki ste mi jo dali, naj njo obfém, s'zhemor hozhem?“

„Sakaj pa ne, mati odgovorijo; le vřadi jih, faj so tudi sa vse to dobre. Seleno perje se med salatoj jé, alj pa med špinazho smefha. Tudi sa vrazhitvo (sdravilo) alj sa arznije je dobro. Prijateljzo imam, ki je na pluzhah boléhala, pa s' tem selenim perjam se je sopet isdravila, kakor mi je ona sama povedala. Tako so te zvetlize zhedne, pa tudi dobre. O de bi fi mi ravno tak zhedni ino dobri biti persadévali!“

Drug den gré Mariza na fenoshet, iskopá nekaj takih sadeshov, ki sbe niso popkov pognali, ino jih na svojo gredo lepo saporedama rasfadi, kakor je mater druge selenjave saditi vidila. Semlja je bilaprav dobra, ino Mariza jim je sfregla, koljkor je mogla. Vezhkrat jih je okopala, jih pridno pléla ino vřako travzo popúlila, de bi jim gnoja ne jemala. Tudi polivati svoje sadeshe ni posabila, zhe rodovitiga desha ni bilo.

Kedar se popki raspozhijo, ino zvetlize pokáshejo, se Mariza možhno sazhudi. Zvetlize so bile vse veliko lepshi od poprejnih, ki so po ledini rastle. Belo perje krog romene oglávnize je sgínilo, alj kapize, poprej romene, so

sdaj veliko vezhi, nekaj rudezhih ko kri, nekaj bolj bledih, kakor is fame shameti.

Mariza hitro k' materi tezhe, jim pravit : „Balite, balite, mamka, kaj zhuda fe s' mojimi roshzhami godí! Ne bote jih vezh posnali, tako lepe so isráftile!“

Mati grejo sa njoj, ino Mariza rezhe: „Vidite jih, kako so filno lepe, ino povejte, zhe niso naresani shameti prav podobne?“

„Refniza je, de so podobne shameti, rezhejo mati; satorej tem popravljenim, shlahnim ledinzhizam po nekaterih krajih tudi shametni-ze pravijo. Vidih, kako fe navadne divje zvetlize lahko popravijo ino poshlahtnijo, ako jih fkerbno obdelujemo.“

Ker so fe ledinzhize tako zhudno lepo premenile, je to Marizo toljko vefelilo, de gre, ino fhe vezh fadeshov na fenosheti iskople, s' njimi zelo svojo gredo safadi, ter jim prav fkerbno streshe. Ino fpet se je na njih novo zhudo godilo. V' kratkim so jele zveteti, ino kedar so fe prav razsvetele, niso imele romené kapize v' fredi vezh, po kraji je pa toljko nar shlahnejfhih perefiz, kakor bi vsa roshiza le v' enim perji bila. Bilo jih je prelepo gledati. Nekoljko bélo rudezhih ko kri, druge so bile bléde; fpet druge bele ko fneg. Vfh pa je bilo od dalezh viditi, kakor nar lepfhih vertniz alj gartrosh.

Eno jutro jih Mariza vgleđa, ino v' eni fapi materi pravit hití. „Pojte, preljuba mamka, je djala; fpet bote novo perkasen na mojih

zvetlizah videli. Nate, ino zhudite se! Ako bom šhe sa naprej navadnim ledinzhizam tako lepo šfregla, šhe bom šfotero nar lepfih roshiz špodredila; tako jes mišlim.“

„Lehko de, rezhejo mati; sa to tim zvetlizam tudi tavshenkrat lepe salike pravijo. Vender nikar ne mišli, de bi ti perva s' njimi to frezho imela. Veliko vèrtnarjov alj gartnarjov jih je she dolgo poprèj shlahtnilo; sdaj se she one škoraj v' vřakim zvetezhim vertu najdejo.“

„Kakor te zvetlize pa, mati na dalej govorijo, se tudi vse drugo, kar semlja rodi, škos škerbno ino nevtrudno obdelvanje lahko popravi ino pošlahtni. Kakor s' tem popravljenimi ledinzhizi, ravno takřhina se je šploh s' vřim drugim zvetlizami ino s' řadjam godila. Nar lepfhi roshe po vertih šo nekđaj po ledinih divjo řářtile; nar šlahnej jablani ino nar imenitniřhi grušhke šo bile švoje dni poredne leřnike. Tako lepo Bog zhloveku njegov trud ino škerb plazhuje, ino ga švojem řtvarem sa gořpodarja naredi.“

„Pa tudi zhlovek se popolnoma ne vleshe, pravijo mati šhe dalej; ampak se mora modro ino škerbno rediti, de k' popolnořti pride. Le řhkoda, de se toľko otrók najde, ki švoje řarife ino vuzhitele ne vbogajo radi, ino se ne popravijo tako, kakor tvoje zvetlize. Veliko jih je švojuglavnih ino nepokornih, k'teri se švoje hude terme derřhijo, in se ne dajo dobro isřediti. Vuzhi se satorej, dète moje, de bořh

sposnala, koljko frezhna si, de tebe tvoja mati s' toljko fkerbjò redím, ino tako se sadershi, de bom enkrat vesela, kër sim te fkerbno redila.“

Lepe zvetlize, ki jih je Mariza poshlahtnila, so se možno obrafhale. Zelo gredizo, de si ravno ni kaj drugiga na njo vladila, so v' kratkim tako obraftile, de je bila vfa greda selenej rufhini alj zelini podobna. Mariza je mislila, de ni sa shlahne zvetlize nizeh vezh fkerbeti potreba; pufti jih raftiti, kakor so hotle. Kmalò se pa Mariza sopet sazhudi, to de ne od veselja, kakor popród. Lepe shámetnize ino shlahne salike so se s' zhafama isvergle, ino so spet navadne ledínzhize bile.

„Oh to je pa vender sa jesiti se! je Mariza djala. Ne bila bi verjela, de per teh zvetlizah, ki so me toljko veselile, tako shaloft vzhakala bom. Povejte mi vender, preljuba manka, kak' je neki to, dë so se tako pokasile?“

„Prav lahko sposnáfh, so djali mati, sa kaj so se tvoje zvetlize tako gerdo premenile.“

„Pervizh sa to, ker si roshize v' nemar puftila, nifi semlje fkerbno rahlala, si jih polivati posabila, si jim prenagosto raftiti dala, ino jih plela nifi. Satorej so sopet po svoji stari navadi raftiti jéle. Le kdor sa poshlahtjene roshize neprenehama fkerbí, mu lepe shlahntne oftanejo; bres ofkerblenja hitro spet isdivjajo.“

„Ravno taka je tudi s' zhlovekam preden odrastë. Naj bo otrok íhe tako dobro isrejen, odrastën mladenzh íhe tako fkerbno poduzhen,

zhe se mu prehitro svojvolja da, beršh se bo spridil ino popazhil. Nikar tebi satorej ne mersi, kër te šhe pogosto na vse to opomnim, ino ti karbodi šhe dovoliti ne smëm. Možno fi izer odrastla od tiga zhaša, kar fi perve te roshize v' našh vert presadila, fi veliko starejšhi, tudi modrejšhi ino poboshnišhi, kakor fi bila; alj verjemi, de je sa tebe koriftno, ino zlo potrebno, de fi mi vedno na škerbi. Satorej le rada me vbogaj, de se gerdo ne sveršhešh, kakor tvoje zvetlize.“

„Drugizh, de so tvoje shlahtne zvetlize sploh navadne ledinzhize postale, je to krivo, ker šim kof semlje tikama tvoje gredize v' zelini puštila, de bom na njej prejo bëlila. Vše polno divjih ledinzhiz po seleni trati okolj tvojih raste. Snajdeni vertnarji pa prizhajo, de divje roshe, ki po ledini rãstejo, shlahtne roshe po vertih kasijo, ino tako isdivjajo, de so spet poprejnim podobne. Modro posvarjenje sa na' je to, naj se slabe tovaršhije maloprãdnih ino raspušhenih ljudi škerbno varjemo, zhe njim enaki biti nozhemo. Šhe štar pregõvor povë: Po hudi tovaršhiji rada glava boli.“

„Ino tako vidišh, ljubka moja, so mati rekli, kako je Bog mnogoter dober nauk nam k' pridu na posemeljške rezhi sapial, ki so nam veliko k' dobrimu, zhe jih le modro premišhlujemo, se ođ njih modro shiveti vuzhimo, pa tudi po njih naukih svoje shivljenje ravnamo.“

Mariza je na novo sazbele sa svoje zvetlize škerbeti, je nevarne šofede v' kraj špravila, ino

glej - zvetlize, ktére je svoje rejenke imenovala, so se sopet popravile, ter so lepši ino lepši perhajale.

Pa tudi Mariza ni bila opominvanju svoje matere gluha. Trud ino velika materna fkerb, s' katero so jo redili ino lepo vuzhili, ni bila per njej saftojn. Rada jih je vbogala, se ni fvoje glave dershala; pa tudi flabe tovarfhije mladih, raspušhenih ljudi se je varvala. Israftla je blago ino poshteno dekle, in lepši je bila v' shlahtnim zveti fvoje mladosti, kakor vse njene zvetlize.

Hvalo je Mariza svoji materi védla, de so jo toljko fkerbno isredili. Enkrat, kedar je bil sopet matern god, jih v' vert peljá, ino pokashe materi lepo seleno gredizo, na kateri je njih ime, s' lepo belimi, ino belo rudezhimi, roshnatim salkámi sašajeno, kakor bi s' reshzami sapilano bilo, prešilno zvetelo. Sa roko jih prime, ino s' hvaleshnim ferzam jim rezhe: „Preljuba moja mamka! vi ste sa mene vezh fkerbi imeli, kakor jes sa te zvetlize. One so meni sa majhno postreshbo hvaleshne, ino lepo zvetijo; kako bi vam jes fhe vezh hvaleshna ne bila? To le snamenje, moje sahvale, sa toljko valho persadevo; naj vam dopade!“

Mater je to nedolshno delo svoje f'pohlevne, pametne ino hvaleshne hzhére mozhno veselilo. „Ljuba moja hzher, so rekli, tebi v' zhaft bom odšlej le te zvetlize, S h m a r n z e imenovala.“

„O tega pazh ne! hzher ponishno materiteri rezhe; le valho ime naj imajo, ki je tukaj na gredizi s' njimi sapifano: Marjeta. Naj le Marjetize bojo!“

Mati fo jih vse svoje shive dni „Shmarinze imenovali, kakor njim fhe slaj po nekkih krajih pravijo; hzhér pa, in sa njoj tudi drugi ljudjé fo tim salim zvetlizam narajfhi rekli, de fo Marjetize.

B. B.

Oh, otrozi! le vuzhite
 V' svojih mladih letah se,
 In nikolj ne posabite,
 Kako shlahtne roshe fte.
 Dobri nauki fo dragota,
 „Svete zhednosti lepota;
 Le preshlahtno to blagó
 Vafha prava frezha bo.

II.

P o t o z h n i z e

k' dobrimu svešte opomnize.

Mina je bila vsmilena gospodizhna, ino prav dobra dusha. Kar je gléhtala, vfiga je rada drugim podelila. Vbogim otrokom je oblazhila narejala, potrebnim bolnikam dobre kuhe poshiljala, pa jim tudi sama sdrave juhe sanefla; nar vezhi veselje imela je revesham s' kakim dnarjam pomagat', ki ga je sama prihranila. Zhe je pa ravno toljko dobriga ferza bila, kdo bi verjél, je Mina vender mnogoterga zhloveka rasshalila; sakaj bila je - slo slo posabliva. Marfkaj je donec obljubila, na kar she jutri vezh mislila ni. Pogošto je dnar sa rezhi potrofhila, kterih ji potreba ni bilo; she le po tem, se je spomnila, koljko dobriga bi bila lahko s' tem dnarjam storila, kedár nje je kaki vboshzhek sa boshji dar poprofil; ki ga je ona tako pon'udama sapravila. Sdaj je posabila v' grafhni roshe na okni politi, kitre je v' svojo ofkerbleaje prevsela, de so se ji posushile, ino je s' tem svoji gospej materi shalofsi naredila; spet je ptizham poloshiti posabila, de so ji glada pomerli, ako si ravno nalash svavze rasshalila ni.

V' vefi bliso pod gradam, kjér je bila Mina domá, je vboga gospodizhna prebivala, k'teri je bilo Shofka ime. Njeni ozhe, kapitan Sorko, prav zhestitliv starzhek, so svoje dni na vojfki bli, alj savolj svojih bolezhin so morli sholdnirfihno sapustiti, ino so se s' svojim majhnim preshvitkam alj pensjonam shivelili. De bi loshej 's - hajali, so na desheli prebivali, kjér je shivesh bolji kup, kakor po mestih. Svoj sposnan preshvitek so filo teshko dobivali, ino she skoraj je leto minulo, kar ni so krajzarja potegnili.

Shofka, njih edina hzhér, je pridne shivala, lepo s' jiglo pisala, ino shenške oblahila posebno sa gospòdo délala, de jih je te zhat preshivela. Mina, grafhinfka gospodizhna, je Shofko prav rada imela, ji mnogokáj v' delo dala, se je per njej s' jigloj pisati alj fhtikati vuzhila, sakáj to je Shofka posebno prav dobro snala; jí je dobro plazhovala, ino svojo dobro prijatelzo imenovala jo je. Pa tudi to svojo prijatelzo je posabliva Mina nekoljkokrat mozhno rasshalila.

Nekrat so gospa Minina mati nevarno sboleli. Poflali so jim v' neko daljno mesto po imenitniga sdravnika. Obljubila je Mina njeega naprofiti, de bi gredózh k' Shofkinjim' ozhetu pogledal, kterih so hude rane pogosto filo bolele. Kedar Shofka své, de je sdravník prifhel, na ravnost v' grad hiti, Mino obljuje spomnit. Alj ravno eno uro poprėj je bil sdravník she odifhel. Mina se she le spom-

ni, kedar Shofka v' hiho stopi, kaj ji je obljubila. Mozhno jo je serze bolelo; profila je Shofko sa odpulhanje, ino vbogi zhestitliv starzhek se ji toljko vsmilijo, de se nad njim rasjoka. Pa kaj, de ptujiga sdravnika nasáj saklizati je shé preposno bilo!

Neko drugokrat li Mina vmifli gospéj materi sa refhitev (refhvo), k' godvanju njih imena, lepo pisano tenjo alj senzo sa luzh naredediti, ino Shofko profi, de bi ji pomogla. Pernefe Shofki zhedno opífan venez na popirji smalanih roshiz pokasat, ki ga ni lépsbiga smifliti. „Venez bove lahko vgotovile, je Shofka djala: famo morla bom jes v' mesto, mnogoterne shide nakupit, kar nje bo sa opifanje potreba.“

„Nar bolj bi ref bilo, je Mina rekla, zhe bi se hotla, prijatelza moja, ti potruditi; ino to preskerbeti. Tvojimu bólnimu ozhetu bom pa te zhaf she jes postregla, ino jim fama kofila prinella.“ Shofka se na Mino sanefe, kakor je rekla, ino se v' mesto odpravi. V' grad se pa ravno v' tim zhafi is mesta neka gospóda perpelja. — Mina ne vé ad veselja, kaj bi pozhela, kako obiskovavzam sfregla, ino she smiflila ni, kaj je Shofki obljubila. Bolni kapitan pa is hihe ne morejo; tudi veslhanov ni domá, kér ravno na svojih senoshetih alj travnikah seno spravljajo, de bi koga saklizali; ino dokler so v' gradi jedli ino pili, de se je misa shibila, more posablen bolnik namesto obljubeniga kofila fuh kruhek jesti, pa vodo piti:

Prihodno jutro gre Mina, pa ptuje gospodizhni dve s' njoj, okolj veli na sprehôd. Ravno je Shofka kof platna polivala, ki ga je po simi, kedar so dolge nozhi bile, napredla. Potrati bliso hiſhe ga je sa potokam rasgernila, vbelit. Mina se sboji Shofko sagledati, ter ji fhele sdaj v' mifel pade, kaj je obljubila. Shofka pa je sadoſti modra bila, v' prizho drugih shenſtuv posablivoſti ji ne ozhitati. Vender njo je hotla opomniti, naj bi v' prihodno ne bila toljko posabliva.

Shofka poprófi gospodizhne, naj bi vſe tri v' njeni majhen vertez poglédale. Shle ſo, ino zvetezhe roſhé veliko hvalijo, ki jih je Shofka naſadila, poſebno pa ſale potozhnize, ſamorafhnize ſa potokam. Tudi jih Shofka v' ſvojo majhno pa prav ſnaſhno prebivávnizo pelja, ino Mina jo poproſi, naj go'podizhnaſa njine dela pokaſhe. Med tém, de goſpodizhne rokodela pregledujejo, ino ſe lepimu jiglinim piſanju zhudijo, naredi Shofka is roſhiz tri ſveſze alj puſhelze. Ptujima goſpodizhnaſa je vſaki ſveſiz vertnih roſhiz ſa odhodujo podala, Mini pa ſhòpek zvetezhih potozhniz podá, katerim ſe po nemſhko Vergiſsmein nicht, alj po flovenſko opomnize pravi: med ſale opomnize alj potozhnize je nekoljko diſhezkih peréſz djala. Mina je v' ſhivo zhutila, kaj Shofka ſ ſvojimi opomnizami povédati hozhe. Prav dobro ſe ji ſdi, de jo Shofka tako ſkrivno ſvarí ino v' ſerzi njej hvalo vé, de ji v' prizho unih poſablivoſti ne ozhita. „Pazh ſa reſ prav véſh, kakſhine ro-

shize se meni nar bolj spodobijo,“ je djala Mina. Rudezhiza jo oblije, kedar zheden svesiz fivih potozhniz v' nedrije podene.

Mina se s' gospodizhnama v' grad poverne, ino je v' prebivavnizo spremi, v' kateri ste prebivale. Vse tri so djale svoje roshnate svesze na okno v' stekleno kupizo alj glash hladit', v' katerim je she nekaj vode, h' redi bilo. V' nekolkjih nedelah se naklone, de Mina spet v' to prebivavnizo pride. Ptuje gospodizhni so svoje zvetlize s' sebo vsele; alj Minka je tudi na svoje opomnize posabila. Vse difhezhe perefza so se v' svesizi pofushile, potozhnize pa, ki jih je Mini Shofka sa opomnize dala, so tak lepó zvetele, ino toljko seleno perje imele, kakor bi jih bil ravno sa potokam natergal. Mina se nad tem savseme ino se sazhudi rekozh: „Kako bi to bilo, faj ni kapelze vode v' kosarzi, vse drugo perje venilo, ino je kakor faho listje rjavo?“ Sazhne jih ogledovati, ino na! te potozhnize niso bile israftle, ampak Shofka jih je naredila. Snała je dobro roshize resljati, ino tak zhudno lepo so bile narete, de bi ne mogle lepshi israfti.

„O preblaga Shofka, je isrékla Mina; ref je taka! Sama dobro sposnám, zhesar me tvoje opomnize pomnijo: opominvanja sim vedno potrebna. Prizhejozhe zvetlize, ki nikólj ne ozvetó, naj meni vedno pravijo: „Spómni se!“ Ne bom te sdaj posabila vezh, ne bom; bom se svojih dolshnost bolj fkerbno spomnila. De pa ne posabim, naj mi bojo odfléj te zvetlize v' spómín.

Odbrala je suhe peresza, prijasne zvetlize je pa v majhno, zhedno delano posodizo djala, katera je bla ravno v' to narejena. Sdaj hití s' njimi Shofko sahvalít, de jo je tak pametno posvarila, ter hvali njeno zhudno lepo naredilo. „Kedarkolj bom sa naprej komu kaj obljubila, pravi, hozhem tē sale opomnize na svojo delavno misizo, alj pa na prebiravnik i) (Mina je snala tudi lepo prebirati) tako dolgo postaviti, de bom obljubo dopolnila.“

„Prav tako prav! rezhejo bolen kapitán, le naj vselej tak naredijo. Tudi jes denem kozhek popirja v' svojo tabakiro, kedar si hozhem kaj posebno sapomniti, de bi ne posabil. Moj feldwebel, ki sim ga per sholdairfhini imel, si je vlakokrat na svoj robez alj rutizo vosel naredil. Sa gospodizhno pa je zvetliza vender nar lepshi opomniza. Šategadel mi prav dopade, de se preljubesnive lepe zvetlize, ki sa potokam nar raj rastejo, tudi opomnize imenujejo, v' spomin prijasniga opominvanja. Pa she lepshi je snamnje te roshize, kedar naf pomni nafhik dolshnoft, posebno na sveto dolshnoft drugim dobro storiti — to je med vřim nar lepshi! Ta misel je dobra, ino mi jako dopade.“

Mina je svojo obljubo dopolnovala; prijasne opomnize so njej veliko boshjih lonov, potrebnim pa veliko dobriga prinesle. Marřkatéri bolnik je savolj teh lizhnih zvetliz sdrave kuhe, kupizo dobriga vina, alj dnarja dobil, kateriga

---

i) Klavir, fortepiano.

bi se Mina bres njih nè bila spomnila. Mnogoterò delo je svešto ino o pravim zhafi storila, ki bi bres opomniz bilo saostalo — tak je imela Mina lehko vélt bres poteshàv ino domazhjih prepiring.

Mati hitro sposnajo, de se je njhova Mina vfa vfa pobòlj'hala. „Kako je pa to, jo poprashajo, de sdaj stvarze vezh ne posabilh? kako si se tako popravila?“

Mina perpoveduje; kaj se je s' opomnizami godilo, kar mater možhno rasveseli. „Dobri deklizi ste, so djali, bom fkerbela tudi vama kakfhino veselje narediti.“ Na to dajo slatarju dva perftana is nar zhfifhiga slata floriti; na vsakim perftani je bila opomniza alj lepa potozhniza is svetlih shlahnih kamenzov vdélana — pet je bilo sivih alj plavih safirov, jasnih ko ribje oko, v' fredí pa diamant, romeno svetel ko slatè sonze.

Kedar so perftana dobili, dajo pèrviga svoji Mini, ki se je bila vfa pobòlj'hala, ter pravijo: „Nofí sdaj te perftan, ino ravno tako s' njim stòri, kakor si s' opomnizami dèlala. Zhe komu kaj obljubíh, alj kako posebno opravilo imash, le perftan s' opomnizój natekni, ino ne isfnemi ga, dokler nífi obljubo dopolnila, alj svoje delo storila. Drusheja pa svoji prijatelzi Shofki sanefi. Saflushila ga je, sakaj prijasne opomnize, ki jih je ona tebi dala, so vezh vredne, kakor te perftan, naj si je ravno is' slata ino shlahnih kamenzov narét.“

Mina s' perftanam na ravnoft k' Shofki hiti, jí ga podá ino pravi. „Tebi fzer potreba ní

nositi perftana, de bi zhefar ne posabila, faj ne posabih nar manjši dolshnosti. Nosi pa vender te perftan, de se boih svoje prijatelze spomnila, kateri si s' svojimi zvetlizami toljko dobroto storila.“

„O predobra prijatelza, je djala Shofka, komu bi ne bilo potreba se svojih dolshnosti spomniti! Koljkorkrat to drago opomnizo na perftani vglédave, naj opomni naj kaj dobriga storiti: alj bo nama mozh, kakimu bolniku postrezhi, alj poshteniga zhloveka rasveseliti.“ Obedve ste si na to v' roke segle.

„Tako je prav, dezi, pravijo kapitan; in kdor nima sazhém takishnih perftanov nositi, naj mu faj vsaka potozhniza, ki jo sa potokam alj po travnikih zveteti vidi, opomniza bo, de sklène kaj dobriga storiti. Posebno pa, kedar blago zvetlizo vgléda, Tiftiga spomni se naj, ki je vsivaril njo. Naj bi nam vsaka roshiza opomniza boshja bila. Vsaka potozhniza na selenim travniki bi nam tako vezh veljala, ko golo slato, in vsako perezze take opomnize bilo vezh vredno, ko shlahni kamenzi.“

Na to, kar se je s opomnizami pergodilo, je she nekaj vezh dobriga nastoplo. Ko se je she sima blishala, ino juterna flana selenje krog grada beliti jela, ter mersel veter okolj grahine briti sazhél, se je Mina s' svojoj gospoj materjoj sopet povernila, v' póglavitnim mestu po simi prebivat. Perftan

s' opomnizoj je Minkinjim prijatelzam ino njih materam možno dapadil. Shega se je sazhela takifhne perstane nofiti. Perpovedvalo se je, kako so se taki perstani sazheli; zlo na kraljevim dvoru se je vse to rasvédlo. Na stariga, polhteniga kapitana, kateriga so she fkoraj bili posabili, so spet po teh opomnizah pomniti jeli. Bolj prevshitek so mu odlozhili ino bres odloga zhišto plazhvali. Vse to so storile potozhnize, ino sato se jim pravi, de so opomnize.

T. J.

Oh nefrezhna flaba glava,
 Ki posabi rada!
 Ne sámudi jo popravljat',
 Dokler je she mlada.
 Vse, kar zhlovek sam posabi,
 Mora sam terpeti,
 In kar zhlovek v' glavi nima,
 Mora v' petah 'meti.

III.

P o t i z a

hvaleshna povrazhniza.

Ivanek, firelzhov alj jagrov sin v' Selenizah, je bil ves shiv ino vesel dezhek. Neko jutro je bilo njegovimu ozhetu vkasano pismo Selenishkiga gospoda v' Saverhe nesti, v' neki samoten grad, ki je bil unkraj visokih, kolhatih, hribov, v' veliki sarafheni dobrovi. „Hudo me bo na tim poti imelo, so ozhe rekli; kar sim si letunoj na lovi noga svinil, she nisim prav terden per nogah. V' Saverhe pa imam dobre tri ure hoda. Alj ker shlahen gospod vkashejo, jiti moram.“

Hitro se Ivanek ozhetu sa pismonofza ponudi, rekozh: „Pa mene poshlite, ljubi atej! Gre se ref po samih gosbah, vender me ni strah! Do nashiga mejnika sa pot dobro vem, naprej ga pa she hozhem oflediti, ino pismo gotovo odrajtati.“ — „Pa pojdi, rezhejo ozhe; to de pismo Savershkimu gospodu sam v' roke podaj; saj jih posnash. V' pisni je veliko duarjov, ino vem, de bosh svoj lep dar dobil.“ Ozhe mu she pot od domazhiga mejnika do Savershkiga grada na tenko povejo, Ivanek pa svojo loviko torbizo na se vershe, dene svojo pukshizo zhres ramo, in se nategama na pot podá.

Sreznho najde Ivanek Saveršhko grašhino, poprofi streshaje, naj ga shlahnimu gospodu oglafijo, ker mu je vkasano, de jim sam pismo v' roke da. Streshetov eden ga po shrokih stop-nizah, ki so is resaniga kámnja bile, v' sgor-no verlo prebivavnizo pelja. Saveršhki go-spód ravno s nekimi ofizirji, ki so jih objifko-vali, kvartajo. Ivanek se v'fakterimu gospodu lepo perklone, ter pismo podá, v' katerim je bilo sto rajnišhov slata sapezhatenih. Saveršhki gospód k' pífarni mísi stopijo, ino s kratkim pí-sanjam poterdijo, de so list gotovo prijeli. „Sdaj je she prav, le pojdi!“ mu rezhejo, ino se spet h' kvartam v'fèdejo. „Drugiga odgovora ni sdaj potreba, bom she drugokrat pífal.“

Ivanek ves shalošten po šhtengah prílese; bíl je she lazhen ino shejen, pa s-hojen tudi. Kedar klavern po dvorišhi gre, ga kuharza frezha, ktera je ravno v' eni roki nefla nekolj-ko okreta, v' drugi pa nosh is verta. Vbo-gimu fantu na obrafi vidi, kaj mu na ferzi je. „Pojdi s' menoj mali šteliz, mu je prijasno rekla, kakor bi njegov angel bila, bom ti kaj ješti dala, pa tudi ova (pira) de bošh enkrat pil, de ne bošh po poti pefhal. Koj dalezh damu imafh, na zelim poti pa she pod streho ne pridešh. Šhlahnima gospodu pa sa to ni-kar ne sameri, de tébi nifo rekli ješti dati! Na vse to oni ne míflijo, pa se tudi ne shvá-rajo, zhe se ljudem kaj da.“

Kuharza Ivana v' kuhnjo peljá, kjér je she na ognjíšhi prav lepo gorelo, okolj korišha pa

mного piškrov ino trinog perftavlenih bilo. „Tukaj le, mu rezhe, svojo torbizo sdaj polo-shi, deni puklho v'ftran, ino se v'fedi!“ V'en kotez mu je pokasala, kjer je kuhenska misiza ftala, sravno pa klop k'sidu (mirru) perbita. Pernefe mu juhe (shupe), mela, ino selja sravno, pa tudi kruha ino polizhek ova. Potreb-nimu Ivaneku jesti ino piti toljko dobro difhi, de fhe morde nikolj tako, kar je na fveti. Prav se je poshivel, ino po tem vsmile-no kuharzo vezhkrať lepo sahvali, rekozh: „Bog vam ftokrat poverni vašho dobroto!“ S' poshto-vanjem, kakor bi bila shlahna gospá, zhe ravno se brani, ji zlo roko poljubi.

Vefel, ino vef dobre volje se Ivan k' do-mu na pot podá. Kedar pa nekoljko pol ure po hosti gre, na neki ledini, kjér je nekaj ftarih hraftov ftalo, veverzo v'gleda. Zhedna ino urna shivalza je sa Ivanza kaj posebniga bila. V' Sele-nifkih hostah nje fhe ni vezh ko enkrat alj dva-krat vidil. Nekoljko otrozhji bil je fhe, alj pa je dobriga ova prevezh zhutil, ter fi je v'fiflil, veverzo shivo vjeti. Pobere pod drevjam fu-higa drazhja, sa veverzoi luzha, ino vbogo shival od hrafta do hrafta podi, v' nar vezhi gosho sajide, ino pravi pot v'grefhi. Zel ve-zher, ino do pol nozhi se po hosti klati, dok-ler sadnizh od strahu ino hoje vef truden pod neko germovje slese ino sadremlje.

Ni lahko spal, ino fhe fkorej bolj fpehan vftane, kakor se je vlegel. Osira se, sazhe jiti, pa fhe ne vé, na ktér kraj bi se podál.

V zelo nesnanim kraji je bil. Po jelenih, katerih je veliko spodil, sposna, de mora v dalni hosti biti, v ktero malokdo pride. Tropa divjih svinj, med njimi pa velik velik divji merjalez, ki mu je svoja dolga savihana soba kasal, njega v smertno strahe spravi, de komaj vbeshi. Shé je sonze na pol dne stalo, on pa toljko lazhen ino spotan, de dalej ne more.

Klizal je, kar je premogel, pa ni drugiga flifhal, ko svoj oglaf. Ni bilo jagode, ne kapelze vode, se obtefhiti, alj pa gorozho shejo pogafiti. Vef shalofen se pod eno hojko vleshe, ino prav shivo is ferza moli, de bi ga vender Bog ne pustil onemagati. Vef gladoyen v svojo torbizo feshe, kake drobtinze kruheka pojilkat, ki ga je vzheraj is doma vsel, po poti v Saverhe pa pojedil. Ino na — koljko zhudo ino veselje ga objide! Lep kof potize (povitnize, povijazhe, gibanze, pezhenjaka, fhartelna) ino pa vmédenih grufhek v svoji torbizi najde. „To mi je dobrotna kuharza fkrivaj v torbizo vteknila, je veselo djal, je s' folsnimi ozhmi Boga sahvalil, ino je terdno obljubil, vsm potrebnim, posebno popotnim vsmilenga ferza biti.“ Tudi je fklenil vsmileni Rosaljki, tako je bilo kuharzi ime, zhe bo kdaj premogel, to njeno dobroto obilno poverniti. „Bog ino pa ona dobra duha, je sam per sebi djal, sta mi shivljenje ohranila. Bres njene dobre bi bil gotovo v tej goshi onemogel.“

Spet poshivljen Ivanek vftane ino sazhe dalej jiti. Po sonzi je gledal, ter se tiftiga kra-

ja dershal, v' katerim je mislil, de morjo Se-lenize biti. Zhres enò uro hoda saflilhi od dalezh sékati. Sa glasam gre, ino dva dervarja najde, ki sta debelo hojko pofekovala. V' Se-lenize mu pot pokasheta, ino tako spet frezhno domu pride — ter starilhe oveseli, ki so sa nje-ga v' velikih strahih bili.

Ozhe na to fanta prav ojstro posvarijo, mu dajo marskatér dober nasék, ter pravijo: „Taka le se mu godí, kdor se svojimu poshelenju vodi da, bodi si, kakoršhino hozhe, ki ga is praviga pota sapelja. Lehko bi bil v' gerdi gofhi, dalezh od doma, obnemogel, ino veverze vender nifi vjel, kakor si abotno sheljel. Ravno kakor pot po nevarni hosti je tudi naša hoja fkos to shivljenje. Tudi v' tem naš mnogotero poshelenje slepi, kakor tebe una sapeljiva shivál, ino naš is pota zhednosti odvrazha. Kakor sim tebi jes, ljubi moj Iyan, pravo steso fkos uno hosto svesto popisal, nam tudi Bog pravo pot s' svojimi sapovedmi kashe, kako naj fkos to shivljenje hodimo. Ne daj se nobeni posvetni flasti is praviga pota sapeljati, ne na levo ne na desno mah-niti. Lehko bi se ti fizer pergodilo, de bi v' pogubljenje sabredil, ino ne prilhel vezh na pravdom svojga Ozheta, ki je v' nebesih.“

„Verh vsiga pa nesmérno gnanje po veselji ino kratkozhasi nar vezh zhlovešhko serze pazhi, ino v' njim nar shlahnej pozhutke morí. Saveršhki gofpod, ki so ti tak flabo vstregli, so sa drugo prav dober mosh. Alj kèr so biti rav-

no v' kvarte samífhleni, jim ni v' glavo padlo, kako si bil ti shivesha potreben; she niso si vraj-tali, tebi kak dnar podati, ter te s' zhem malim rasveseliti, ako so ravno morde tisto jutro stokrat toljko sajigrali. Kar pa tebi na drugih ni v'fhezhe, tiga se tudi ti varji; ne posabi per svoji dobrovolji tudi druge rasveseliti, ino jim dobriga storiti, koljkor premorefh. Kar pa tebi od drugih dopade, tudi ti stori; bodi vedno tako vsmilen ino dobroten drugim, kakor je grafhinfka kuharza Rosaljka tebi bila.“

Ivan je odrastil, ter je prav snajden streliz (jager) bil. Prídno, prav svefto je svojo flushbo opravljal, prijasen ino v'fakimu dober; bres graje (tadla) je bilo njegovo sadershanje. Posebno pa je potrebnim ino polhtenim popotnim s' vsmilenim ferzam rad postregel. Ni mogel dobrote posabiti, ki mu jo je Rosaljka storila. Enkrat je samo sa to v' Saverhe fhel, de bi njo she sa-hvalil, ino ji povedal, koljko mu je dobro storila; alj ona je bila she flushbo sapustila. Nobe-den grafhinfkih se ni sa njo smenil, kamo je prejhla; niso mu vedili povedati, kje bi bila, in tudi ni flifhal od te svoje dobrotnize vezh.

Ivan je bil prav snajden ino polhten zhlovek, sa to je prifhel v' nekih letih sa lovfkiga fanta k' knesovimu vifhi strelzu alj borfhtnarju v' flushbo; posnej je pa v' Sahomzah lovsko flushbo nastopil, ki mu je veliko nefla. Njegova shenka je bila ravno tak dobriga ferza, ko on, in rad ji je pravil, kako se mu je v' otrofhkih dnéh godilo, nar raj je pa od prijasne Rosaljke perpovedal, kako

mu je dobro storila, ino ga per shiylenji ohranila. Kér blagi Rosalji ništa dobrete poverniti mogla, šta terdno fklenila, vřim potrebnim vřmilena biti, ino jim postrezhi, kar bo jima mogozhe. Lepo priliko šta imela po svoji obljudi delati; njuno novo zhedno stanovanje v' Sahomzah je le nekoljko korakov od velike zeste sa logam stalo.

Neko vezhérko o' vrozhim poletnim zhafi je fhla strelzhovka (jagrovka) k' domazhimu fhte-pihu po kupizo vode. Sravno studenza na seleni klopi, ki jo je mosh popotnikam sa pozhivat med dvema hojkama is rufhin (vash) naredil, vgloda borno, pa vender po mestno poshteno oblezheno sheno v' senzi sedeti, kateri se je vidilo, de je slo spotana. Loznato korbizo s' pokrivalam je sravno febe na klopi imela, ino per jerbafi je paliza flonela. Strelzhovi sheni se popotna shenka v' ferze vřmili, ki se je toljko milo dershala; posdravi jo, ino ji rezhe v' hiřho jiti, de ji bo s' zhem postregla. Ptujka se ne da dolgo profiti, ino hvalé v' stanizo gre. Jagrovka ji koř pezhené jelenine na miso prinesé, ter ji tudi verzhek ova natozhi. Hitro šo se sisnanile, ino popotna shena gospodinji perpoveda, kaj ji ferze teshi. „Jes fim dobrih dvanajšt ur hoda od tod, sazhené perpovedati. Moj mosh sna risanze, pukfhe, ino pistole dobro delati. Nozh ino dan se je trudil, pa tudi perflushil, de sva se s' dvoje otrokama, ktera je nama Bog v' sakoni dal, prav lahko shivela, ino fhe kak dnar perhranila. Alj nekoljko zhafa je naju Bog s' mnogotermi nadlogami objiskal. Mojimu se je nova pukfha, ktero

je poskušal, rasletela, ter ga tak hudo oškodovala, de she let 'no den nizh kaj delati ne more. Vojfka, ki naš je tudi v' našim kraji mozhno sadela, je nama she poprej veliko škode naredila. Bolnika v' hihi, saflushika pa nobeniga, naji je zelo v' nizh djalo. K' flednimu nama je she shvinfka kuga krave pobrala. Kér sva se morla na pohihtvo in najin travnik popréj sadolshiti, nama nihzher dnarjov posoditi hotel ni, faj eno kravizo kupiti, ktire smo toljko potrebni, de bi se preshiveli. Imam dva dobra dni hoda od doma premoshniga brata. Mišlila sim, de mi bo faj moj brat toljko posodil. Podala sim se na daln pot mu svojo filo potoshit, ino ga profit, naj mi pomaga. S' dvajstimi alj tridesetmi rajnihi bi kravizo lahko kupila, ino se tak file rešhila. Brat je bil per volji mi toljko dati, alj svakinja mu ni dopustila. Strašno huda je bila na mene, ter mi je gerdo oponáhala, sakaj sim mosha bres vřiga premoshenja vsela. Brat mi je szer kaj maliga škrivaj vergel; alj tiga she na pol pota nimam sadosti. Alj dal mi je, kar je glešhtal; ni mu vezh ona sa njegov potrošhek dala. Ravno pridem od njega. — Oh! je globoko isdihnila, ino solse so se ji vternile; vřmili se mi moj brat, she vezh pa moj mosh ino moja otroka! Sheljno me she demu perzhakujejo, ter se veselijo, de jim bom kaj prinesla; alj kako šhalostni bojo, ker s' prásnimi rokami pridem!“

Med tem je gospodár is lova domu prišel, ino nadevano torbo prinesel. Prijasno posdravi popotno sheno, ino njegova mu praviti sazhne,

kako jo je v' hišo saklizala, ino kaj vboga frota per ferzu ima. „Tako je prav moja Rotijka! pravi streliz; to me v' ferze veseli, de mi po volji storih, ino si popotni, ki je potrebna, postregla, kar nama je Bog dal. Vsmilenje do ptujih ino posebno popotnih ljudi je nar svetejši dolshnost.“

„Posebno pa sim jes to dolshen storiti!“ tako on s' ptujoj shenoj dalej govori, ter stol perstavi, ino se sa miso vsede, svoji sheni pa rezhe, naj mu polizhek ova prinese. Sdaj sazhe ne perpovedvati, kaj se mu je v' mladosti godilo, ino kako mu je blaga Rosaljka, Saverfhka kuharza, s' enim samim kosam potize shivljenje ohranila, de ni gladu vmerl.

„Dober Bog! na to ptuja shena savpije, ino roke povsdigne, rekozh: ravno jes sim tista kuharza bila. *Mei je Rosalja, vam pa dva ime* — ino vash rajni ozhe so bili hostnikar (borstnar) v' Selenizah. Lehko vas she ene alj druge male rezhi spomnim, zhesar niste v' misel vseli. Ali she pomnite, kaj sim vam jesti dala? po juhi sim vam prinesla mesa ino selja, po tem pa seleniga graha, in povojeniga mesa na verh. Svetel verzhek, v' katerim sim vam piti prinesla, je imel kositarfko pokrivo, na katerim je bila jelenova podoba, ki vam je posebno dopadla. Saverfhkiga gospoda ste nevoljno toshili, rekozh, de so savert gospod; jes sim jih pa sagovarjala, de so boljiga ferza, ko se jim vidi. Vi ste mi sa slovo, de si ravno nala nisim, roko poljubili. Vam ne morem dopovedati, kako me

veseli, de sim vam s' tistim kofzhekam potize toljko vstregla, in' de vas tak frezhnih najdem, kar bi ne bila nikdar miflila. Kako zhudno vunder Bog vse obravná! — Ne bila bi vas posnala vezh. Bili ste lizhen strelzhek, sdaj pa ste odraffen verli mosh, ino kakor vidim, vas je Bog s' vlim oblagodaril.“

Sdaj she le streliz Rosaljko v' drugizh prav serzhno posdravi, rekózh: „Sam Bog vas je pri-nesel! Poprej, ko sim vas v'gledal, ste mi se snani videli, vonder mi ni prav v' glavó padlo, kjé sim vas videl. Hitro se mi je pa dosdévati jelo, de ste se ravno od tiga zhafa she postárali, de bi vtegnili tista dobrotliva kuharza Rosalja biti. Prav sim se hotel prèprizhati, ino satorej sim uno pergodbo praviti sazhél. Hvala Bogu, de vas spet vidim; neisrezhenó me veselí. Donef vas naprej ne spustim. — Rotijka, postreshi jesti ino piti, kar premorelh.“

Rosalja se ni dala muditi. „Jutri vezher, je djala, moram biti domá. Sdaj je she hlad, sa to bom she donef nekoljko ur fhla; jutri bi zelih dvanájst ur obhoditi ne mogla.“

Streliz pa veli: „To se vse lahko s'godi. Jutri svojga belza v' kolefel napreshem, ino vas popeljam, kakor dalezh bo klufe letelo. Shal mi je, de po jutrajnim moram na lov, ki ga bojo svetel knes imenitnim gospodam napravili, rad bi vas do doma peljal.“

Tudi strelzhova shena je veliko veselja imela, dobrotnizo svojiga mosha, ki mu je shivlenje réfhila, fposnati. Perfilila sta dobra zhlovezheka'

Rosaljo, de je per njima oftala. Gospodinja perpravi po domazhe prav dobro vezherjo. H' konzu vezherje she potizo prinefe. Bila je ravno tak povita, kakor nekrat Rosaljina, ktere je bila Ivanu dala, sverhoma s' nar sivnifhi roshzami opisana. Po fredu so bile s' belim zukram besede vlite: „V' s a h v a l o.“

„Oh, je djala Rosalja, nikar lepe potize ne nazhnite: toljko sim she nahranjena, de bi grishleja ne mogla vezh snefti.“

„Naj pa zela bo, rezhe gospodinja, to de morte potizo jutri v' svojo loznazho djati, ino jo svojma otrokama domu nefti.“

Gospopár je tudi vina is svoje kleti prinesti rekel; on ino njegova Rotijka sta vezhkrat na sdravje Rosalji napila, pa tudi Rosaljka je morla njima napiti. „Ko bi ne bili vi tako dobro stori, je streliz djal. bi dones skup ne sedeli, ino v' tej domazhiji, kjér s' mojoj Rotijkoj šdaj tak frezhno shiviva, bi drugi ljudjé prebivali.“

Hitro, ko se je drugo jutro den napozhil, na vse sgodej gospodár napreshe, svojo dobrotnizo peljati, kakor dalezh bo mogel. Tudi gospodinja dobro kofilze alj sajterk napravi, ino dobri shenki polek potize polno loznazho shivesha sa berihnjó, ino drugih darov sa otroke nadeva. Streliz jo she dalezh nad pol pota pelja; potem se poslovi, ter jo obljubi s' svojoj shenoj fkoraj objiskati, ino nekoljko novih pulhek njenimu moshu v' deło dati; kar se je tudi posnej šgodilo.

Dobre volje gre Rosalja svoj pot. Ko je

she bliso doma bila, ji otroka Bilhelm ino Teresika naproti perdirjata. Od vefelja poskakujeta mater videti, ino na vef glaf prafhata: „Mati, kaj ste v' loznazhi prinesli?“ „Le pozhajta, de domu pridemo, pravijo mati. Ne sméta tako naglovedna ino nepoterpeshliva biti.“

Na pragi jo tudi mosh frezha. Vfi grejo drugi sa drugim v' jilpo. Nar poprédj mati povejo, kako flabo jih je svakinja odpravlja, ino de niso dnarjov dobili. To je ozheta možhno vshalilo, in de so ravno mati perpovédali, kako ljubesnivo fla jih strelzhova sprijela, ino jim postregla, jih ni samoglo vse to vezh ovefeliti. Mati med tem v' loznazho féshejo, ino potizo na miso poloshijo. Vgledati lepo potizo otroka vfa shalof mine; možhno sazhneta nad njoj vefeljovali. Ozhetu pa le folse v' ozhi stopajo. „Kaj nam potiza pomaga, pravijo, ker dnarjov vender nimamo, sa dvájset alj trideset rajnilh kravo kupiti.“ Alj na - mati potizo nazhnejo, nje otrokam vrésati, kar jim nosh v' njej obtezhi, in ni se jim dala prerésati. „Zhudna potiza je ta, sazhno rezhi; morlo se je kaj terdiga v' mef sapezhi!“ Raslomili so potizo, ino glej - k' pervimu se dve krishovazhi prikashte, ino pozhali se dvanajst takih terdih tolarjov navali; dobra mati pa so ravno toljko vefelje obzhutili, kakor máli streliz nekdej, ki je v' svoji torbizi neprevidoma kof potize najdel. „Ljubi Bog, se savsamejo, gotovo je te dnarje vsmilen streliz Ivan svoji prijasni gospodinji v' potizo poviti rekel, naj bi si s' njimi kravzo kupili, ino v' svoji fili pomagali.“

„Dvanajst krishovázh ravno fhest ino dvajset rajnišh, pa šhtir ino dvajset krajzarjov sneše, rezhe mali Bilhelm, ki se je še v' šholi is glave rajtati (razhuniti) navuzhil; sa te dnarje lahko prav lepo kravo kupimo.“

„Spet bomo mleka pa smetane in cli,“ pravi mala Tresika, ter od vešélja po hišhi fkazhe.

Ozhe se pak odkrijejo, ino s' folsnimi ozhmi Boga hvalijo, tedi mati ino otroka s' njimi.

„Kofiz potíze, ki si ga pred veliko letmi mladimu štelizu dala, sazhno rezhi, si dobro pofodila; to se nam sdaj štokrat, dro tavshenkrat poverne.“

„Ref je, pravijo mati, pa šhe neškonzhno lepšhi se nam bo vsak, šhe tako majhen dar, ki ga potrebnimu damo, enkrat v' nebesih povrazhoval!“ „Oj otroka, fklenejo ozhe, bodimo všmilení, ino bomo všmilenje najdli.“

F. F.

Lepo je vbosh'zheku dobro štoriti,
 Lepšhi, hvaléshen dobrotniku biti;
 Ako v' potrebi pomozhi shelíh,
 Glej, že hvaleshen se biti vuzhíh.
 Bo ti pofhtena sahvala
 Nov'ga dobrotnika dala.

IV.

K u h a n i r a k i

f h z h i d a j o v é št.

Katerza je bila prav pridna, dobro vuzhena, prijasna ino pametna dekliza, pa samo eno slabo slabo navado je imela — dobre jedi ikriváje ismikati; bila je pojedizhna sladko sneda. Starilhi njeni so pervo shtazuno v' nekim premoshnim mestizi imeli. She is mládiga ni mogla, alj le ni hotla, sogniti se, de bi ne bila v' shtazuni predelov odpirala, ino si fuhiga grosdja, zvéb, pa pozúkranih mandelnov sagrabila. Kakor ona, je rastla tudi njena huda navada, ter jo je perpravila, sdaj kak ostanek tofanta, sdaj kuplevniga platna, kak vatel (prazh) trakov, pa shpiz ikrivoma bres vsiga pomislika predati, ino si s'tem dnarjam posebej dober grishlej kupiti, zhesar je ji nar bolj difhalo. Njeno nar vezhi veselje pa je bilo, kedar kako vezherko ni bilo ozheta ino mater domá, de je lahko sama gospodinila, kakor je hotla. Takrat si je vselej posebej jesti perpravila, sdaj kavè, sdaj zhokolade naredila, sdaj kako pilhzbe, sdaj kakiga goloba spekla.

Pergodilo se je, de so ozhé po svojih opravilih isdoma ihli, mati pa na shenitnini bili:

Te den se je hotla Katerinka prav dobro gošiti. Trém svojim prijatlizam rezhe, naj jo po jedi obji-fhejo. Kave, gibanze, pezhenih golobov, ja-belk ino grufhek jim poštreshe, veliko torto ino drugih sladkarj, zlo bokal láshkiga vina pred nje postavi. Misa je bila toljko nadévana, de ni bilo vezh korbize sadja alj kaj drugiga na njo kamo postaviti prostora. Vlími shtirim deklinam prav dobro tekne; shídane volje so, shlabodrajo, sjake vganjajo ino se smejiyo. Kedar so pa nar bolji volje, se vrate naglo odprejo, ino mati s' nekoj drugoj shenoj v' jispo pridejo. Dekleta splashene is samise planejo, Katerza pa od sámiga strahu ne vé, kamo bi se djala. Mati sdaj nizh ne rezhejo, ino gredòzh ptujò sheno v' shtazuno peljajo. Bila je na desheli domá, ino je tudi na shenitnino prishla. Per kosili so marnvale, de bi rada svojim otrokam zhedne robe (zajga) sa oblekò nakupila. Katerna mati jo povábijo, naj kòlj po kosili s' njimi v' shtazuno stopi, kjér si nar lepshi ino boljshi blaga lahko sbere, in pa prav dober kup dobí. Ptují sheni blago ino zena dopádetá; vezh rezhi si nakupi, ino mati njo nasaj v' gošnizo sprémijo. Katerzh-ne sale prijátelze so se gredòzh potegnile, ona je pa morla nakupleno blago s' ptujoj shenó ino s' materjò neshi.

Svezher pridejo mati, ino kmalo sa njimi tud' ozhe is pota damó. Mati jim hitro o dohodi nozhejo shalosti délati. She le drúgo jutro jim povejo, kako slabo se je Katarinka sadershala: Ozhe so hili slo shalostni; mati peljajo Katerzo

v' ozhetovo pisarno. Katerza je pretezheno nozh malokaj spala, ino sdaj trepetáje sa materjoj lese. Ozhe njo prav ojtiro svarijo ino pravijo: „Ljuba Katerza, tvoja poje lizhuost mene možno lkerbí. Ti misliš, de je tvoja sladkarija kaj maliga, alj ta rasvada je velika hudoba, ino došti húdiga napravi. Kdor svoje slasti v' jedi ino pijazhi ne premagije, nikdar pošhten zhlovek ne bo. She man se bo v' drugih rezhéh premagal — ino telefno poshelenje ga bo zhifto premágalo. Kdor ne samore od kofila do kofila (od kofila do jushne) bres predpolden-shize, ino od kofila (od jushne) do vezherje bres male jushne svesto délati, temuzh le vedno na jesti ino piti mílli, ne bo nikolj dobro s-hajal. Pojedizhnošt pa tudi zhloveka nesvestobe navadi. Ne bila bi gléhtala sa vzhérajšho potrato toljko rezhi nakúpiti, zhe bí ne bila marfkaterih stvari is shtazane popredala, dnarjov pa sebi prihranila. Karkolj svojim starišham vtajíh, to jim vkradešh. Taka nesvesta hzhér, kakor si ti, bo nekday tudi nesvesta gospodinja, ki bo kerváv perflushik svojimu moshu sajedla, ino potrebno premoshenje svojim otrokam na kavi sapila. O varji se, de ne bošh svojimu goltanzu stregla, svojo vest pa s' krivizoj teshila. Vender bi raj vse svoje shive dni suh kruhej jedil, pa merslo vodo pil, kakor bí drugim shkodo ino krivizo delal. Pojedizhniga zhloveka ljudje pošhtovali ne bojo, le po strani ga glédajo, ino pa sanizhújejo ga.“

„Pazh vse je gola řesniza, kar ozhe pravijo, so rekli mati; pa tudi svoje bele sobe si s'

fladkarijami kasib. Sazhernej ino signili ti bojo, in kmalo sherbosoba bošh, Od veliko poflãdeniga kruha shelodez bošh, ino v' mladih letih prepogofto kavo piti sdravju shkodje; kešha ti bo sromenela, se pofufhila ino sgerbãnzihila, ti pa hitro poflarala - tudi she ftoero drugih bolésni fi navalí, kdor nesmero shiví. Koljkoterim bolnikam potrebnim bi lahko s' dparji pomagala, kar fi jih she od svojih etroflkih dni fkos svojo pojédizhnoft saprávila, in sebi s' njimi bolésni nakupila! Oj premifli faj, de nima zhlovek le na trebuh gledati, ampak tudi na ferze svoje. Serzhno veselje potrebnim pofrezhi, ljubã radoft shalofne potolashiti je nefkonzhno flajfhi od malovredne kratke flazhe, ki nam jo draga jed daja. Saj greha se boj! Dobro pomni moje befede; Bog te bo she gotovo fhtrafal, zhe (e ne poboljšhafh. Vfaka goljfiya; se k' slednimu své, Naj bo kaj she tako fkrito, enkrat bode vfmí ozhito.“

„Tako je, rezhejo ozhe, jes fim she sam vzhakal, de je Bog nar fkrivnejfhi goljfiye she tako premetenih ljudi na svetlo priti dal, de fo goljufi po tem v' saflusheno fhtrafo sabredli. Vem de, zhe she kdaj kaj tãkiga naredifh, gotovo ne bo fkrito ofhalo. Tiftokrat pa ne bošh dobro odletela. Zele fhtér tedne bom te sapêrl - zhífte vode pa kruha bošh dobila, de se bošh navuzhila smerno domazho kofilo sa dobro vseti.“

Katerza je dobro fposnala, kako refnizhni

fo ozhetovi ino materni nauki; shal ji je bilo, vrozhe solse je tozhija, ino se je pobóljhati is zéliga serza obljubila. Kmalo pa spet v' svojo staro navado pade. Neko jutro so se njeni Starifhi v' blisnje tershno mesto odpeljali. Ozhe fo imeli v' mesti oprávití, mati fo pa svojo bolno teto objifkovali. Ozhe ino mati Katerzi ojtro narozhita dobro gospodiniti, ino ne vezh goftovanja, kakor unoj, napravljati. Dvé njenih prijatelz ste vènder prifhle, zhe ravno ji povabila ni. Katerza misli: „Bres vse postreshbe ji odpraviti bilo bi gerdo, faj shalizo kave jima bom ponúðila.“ Vender je fklenila tega ne starifham fkrivati. Sravno ni bila toljko dobre volje, ko drugikrat, tudi prijatelzi ste se poprèj odpravile, kakor ste millile.

Ne dolgo po tem dojde kmetifhki mosh ino basago zhres ramo prinese. Rad bi svojimu dézheku, ki ga je s' seboj pripeljal, rudezhiga sukna sa podjopizh, shvotnik alj prufhtuh kupil. Moshunu se sukno predrago sdi, ino she vrata odpira. Katerza ga pobara: „Kaj pa v' basagi imate, de tako smeljno sheptá?“ —

„Rake!“ odgovori mosh. „Kaj, rake imate?“ se Katerza sazħudi; raki fo neki prav dobri?“ „Se vé, de fo, rezhe mosh; valh gospod mestnar (purgermajstar) jih sa nar boljshi jed imajo.“ „Alj fo na prodaj?“ Katerza poprashta. „So she ko predani;“ odgovri mosh. Mestnarjova gospa jih vsémejo, koljkor jih kolj prinesem. Teh pa bojo posebno vel'eli, ino mi jih dobro plazhali.“ Sdaj jih v' basagi poka-

she, ter pravi: „Poglejte jih, kako so veliki ino lepi; ravno so mlado lufhino dobili; bili bi na kraljevo miso dobri.“

„Veste kaj, sdaj Katerza rezhe, dvanajst jih vsemem. Saj jih imate polno basago, in gospod meftnar se bojo unih sadofti najedli. Sa fukno bova se pa she pogodila. Le nekoljko pozhaj-te.“ Urno po ftopnizah (fhtengah) v' sgornizo ftopi po oftanik fhkarlata, ki ga je bila she pred nekoljko zhafam fkrila, ino ga sdaj prinese. „Poglejte, je djala, ter fhkarlat fantu primeri, is tiga bo fantizh v'rl podjopizh dobil, ino oftanik lahko boljshi kup dam.“ Pogodila fta se; pa Katerzi vender ni bilo dobro per ferzi, ker je dnarje pograbila, ino ji kmet v' glinafto fklede rake odfteteje. Mosh ji fhe pové, kako jih more napraviti, kér mu je na ravnoft povédala, de fhe rakov nikolj kúbala ni; ino po tem odjide. Kedar je mosh odfhel, njo fhe vezhi ftrah obhaja.

„Vendér nifim prav ftorila, de fim rakov kupila, je djala fama s' feboj; sdaj se je pa she sgodilo, ino savrezhi jih tudi ne morem.“ Dene sdaj rake v' ponvo, jih s' vodoj nalije, na ogenj poftavi, foli ino kumne vmeš vershe, jih pokrije in komaj zhaka, de bi pokufila, kako ji bo draga jéd difhala. Jesi jo, de she fpet svonzhek v' fhtazuno sove, in de se mora delj zha-fa mudíti. Bersh ko more, fpet v' kuhinjo letí. Alj kedar s' enoj rokoj ponvo is ognja odftavi, s' drugoj pa pokrivavko odkrije, na vef glas sav-pije, ino od ftrahu ji ponva is roke pade.

„Strah ino igrosa namrezi jo je obfhla, kakor fhkarlat ruzezhe rake vglodati. Ko bi trenil, ji vkraden fhkarlat na misel pade. Spomnila se je besede starifhov, ki so ji napovedali: „Bog te bo she gotovo fhtrafal, in tvoje goljfi je she bojo na svetlo prifhle.“ Ni she vedila zhudne prikasni, de so vfi raki, kedar savrejejo, ruzezhi, posebno kedar mlado lufhino imajo. Miflila je, de mora ta pergodba kaj prezhudniga biti; sa to je toljko ftermela ino se ftrahila. She vezhi ftrah ji naredi videti, de je s' ponvoj dve dragi fhhalizi, ki so slate obrozheke imele, potrupila. Raki ino zhrepinje, vie prek pa kuhinfski deskki leshi. Katerza pa bres nehauja sdihuje. Kuhanih, ruzezhih rakov se boji doteknuti bolj ko sherèzhiga voglja. Bala se je, de bi ruzezhina ne vtegnila od kakiga ftrupa biti. Boga je sa odpulhanje sfvojiga pregrefhenja profila ino profila, pa tudi terdno fklenila, od sdaj sa naprèj kaj tákiga nikolj vezh ftoriti.

Ravno pa poshtni roshiz saflifhi, kozhija priropozhe, ino pred hifhoj poltoji. „Bog pomagaj! Katerza sdihne, sdaj pa she ozhe ino mati k' temu prideta! Ne bila bi jih she v' dvèh urah zhakala! Oh, kaj porèzheta na to prigodbo?“ Sdihvaje, ino s' folsnimi ozhmí jima naproti hiti. „Oh prelubi moji starifhi, sazhne rezhi, pridite v' kuhinjo s' meno pogledat, kaj se je posebno zhudniga pergodilo.“ Starifhi grejo s' njoj v' kuhinjo pogledat, kaj bi se bilo ref toljko zhudniga perpetilo. „Oh sa boshji del, sazhnejo mati, moje lepe fhhalizi!“ -

„Tudi to je velika nefrezha, pravi Katerza; alj rake rake pogledjte, kakšni so,“ „Ino, režhejo ozhe, jes kaj drugiga ne vidim, ko kuhane rake, katerim so vfi kuhani rakš podobni.“ — „Oh, ti moj Bog! Katerza spet štrahoma sdihuje, meni se sdijo ravno tako ruzehi, kakor šhkarlát; ino tiga je krajiz šhkarláta kriv, ki sim ga vkradla, ino škrivaj prodala.“ Ozhitno šdaj vse pové, kako je bila sheljna nove jedi poskufiti, de je kos šhkarláta sa nekoljko dnarjov ino sa te rake dala.

Kakorkolj shaloftni so bíli ozhe šlabiga sadershanja svoje hzhére, vender so se morli Katarinknima štrašhenju, kteriga je vredna bila, smejati. Tudi mater je smeh pošilil, ker so kakor saštopna kuharza videli smóto svoje hzhéri.

Híteo pa njo špet ozhe pray oštro poglédajo, jo sa roko primejo, ino ji prav resno povejo, rekozh: „Prav je, de se tiga štrašhíh, kar si hudiga štorila. Tvoj štrah savolj ruzehih rakov je prasen. Ti šhe ne véh, de se raki, kedar savrejejo, poruzehijo, kakor neke kuhane ribe sazherlenijo. Ta perkasen, zhe lih zhudna, je vender kaj navadniga, de se ravno tebi kaj pošébniga ino nesná'niga vidi. Ta navadna perkasen pa, ki se je ravno te zhaš pergodila, kedar si hudo délala, nam prizha boshjo previdnošt, ki vse vidi ino vé, pa tudi nar manjšhi rezhí obravná. Naj ti bo štrah, ktiriga je tebi ta prigodba naredila, pošvarjenje boshje. Hudo hudo si štorila, ino v' serze me bolí, de nisi na švaritev svojiga ozheta, ki tebi dobro

hozhem, ne na poduzhenje svoje dobre matere, ne na opominvanje svoje vesti porájtala, ino spet po svoji stari navadi storila. Sa to je hotel Bog skos to prigodenje opominbo tvoje vesti poostriti, ino te sbuditi, naj bi njo poslušala. Millila si, de ruzehi raki tebi tvojo krivizo káshejo, in trepetala si pred boshjoj ojsroj pravizoj. Poglej kako strahna je huda vést, ona boshji glá, kí v' zhloveku klizhe, kedarkolj greší. Naj hozhe - alj nozhe - mora njo poslušati. Sam svoje senze (tenje) se strahni, ino pred suhim listam beshi. Kamorkolj pogleda, svojo storjeno krivizo sagleda; neprenéhama se plashi, ino zelo vstvarjenje mu je strahovito. Dro she takó mali pergodik ga lahko v' strah spravi, ino njegovo skrito sadolshenje raskrije. Vfigdar se torej tako sadershi, de se tebi Boga in ljudi bati potreba ne bo; ino tako bo tebi strah, ki si ga imela, vse tvoje shive dni frezho prinesil.“

Ozhe vidijo Katerze poterto ino vjókano serze, sposnajo terdno predvsetje, de se bo pobóljshala, sa to ji shtrafo, ktiro so ji bili sashugali; odpuštijo, ter vidijo, de nje sdaj potreba ni.

Sa ref je ta pergodba Katerzo toljko v' serze ginila, de nje nikolj vezh posabila ni. Ni vezh belizha skriváj vsela; sama sebe je premagala, ino se svoje pojédizhnosti zhisto odvadila. Dobre so ji bile vskandanje jedi, ni jo vezh po oflastnih grishlejnih mikalo, ni hotla vezh vsekosi pojedati, ino je le po malim sa potrebo

pila inó jedla. Ko je she dolgo let omoshena, premoshna ino zhestita meflanka bila, frezhna mati ino po tem stara babiza, je she strahu pomnila, v' kateriga so njo bili kuhani raki spravili. She v' svoji polledni starosti je enkrat na dobri volji, kedar so ravno skledo nar lepshih rakov s' selenjam potrosbenih na miso prinesli, to pergodbo svojim vnukam, ki so jo tenko poslušali, perpovedala. K' konzu perpovedi je she dodjala, rekózh: „Raki po navadi ritniško grejo; sa to od ljudi, ki v' svojim hifhovanji flabo is - hajajo, pravijo, de si pomagajo, ko raki napréj; meni so pa vender raki pomagali. To, de ne rakam, temuzh le Bogu sim hvalo dolshna, ki se je rakov poslushil, mene pobóljshati, de sim svoje flasti premágala, nerodno posheljenje dobro jesti in piti vkrotila, se vsake potrate varvala, de imam premoshenja, ino sim frezhne starosti vzhákala.“

V. V.

Gerda je gerda
Huda rasvada:
Legat', goljsati
Navuzhí rada;
Navuzhí stikati,
Navuzhí krafti,
Navuzhí pjanzhvati,
Se preopasti;
Jemlje mladini
Drago poshtenje,

Jemlje ji sdravje,
Jemlje shivljenje.
V' malim jemati
Sazhne se tat,
Enkrat v' velikim
Mora nehat'.
Kuhani raki
Shzhipajo v'esh,
Varjse, mladina,
Priti jim v' pest!

V.

Tafhiza mala
f r e z h a v e l i k a.

Martin Vranko, svešt ino serzhen vojškak, je veliko lét sa sholnirja flushil, si je veliko bojov poskufil, ter se sa svojo domazho deshelo flavno vojškovoal. Kedar je špet is vojške damo prišel, so mu she bili starišhi odmerli, ino mu niso drugiga sapustili, kakor stare bajtizo (kozho), pa majhen sadovnik (pungart) sravno. Poshténimu moshu se je v' sazhetki prav flaba godila. Sa teshko delo ni bil, kér so mu rane nar bolji mozh vsele. Slo ga je škerbelo, premishloval je nozh ino dan, kako bi se poshteno shivel. V' tem najde nékiga dné, de v' blishni hosti veliko panjovja (shiorov alj porobov) verhov in korenín posékaniga némshkiga javorja ponidama sagnije, is katerih bi se lep marogast les sa mnogotere rezhi dobil, zhefar nobeden ne porajta. Ko je she bil na vojški, je v' nekim mešti vezh mešov per strugarji prebival, ino se je strugarškiga dela alj drakflarije prav dobro navadil. Bersh poskufi is takiga lesú kokolóvrate, torila, pipe, shkatle, shlize, zhedne palize ino drugo domazhe orodje délati, kar mu je shlo prav dobro od rók. Posebno je pa is béliga javorja toljko zhedne okróshnike alj

talerjé delal, de fo jih zelo per gofpòdi sa mefo rajshi imeli, kakor zinjaste (olove) alj pais nar lepfhiga porzelana.

Zel te den je priden mosh doma tefal ino strushil, alj fi je pa is hoste jávorjoviga ino klenoviga lefu, (kar ga je sprofil) damu spravljaj, ter je bil ob delávnikih kakor vřak teshák borno oblezhen. Ob nedeljih ino sapové-danih prasnikañ je pa svojo pepélnato fukujo, ki je ruzozhe sávihe imela, oblékel, je svojo frebrovno svetinjo (metaljon) na perfi perpél. ino je k' sгодnima (ranima) opravilu v' svojo farno zérkev fhel, na vezher pa kake dve vuri v' fofefko. Kér je polámano nogo imel, se je na svojo korpóráfko palízo vpiral, ino se je sploh po sholnirfko nòfil. Kér fi je veliko po sveti fkuřil, polhténj shivet, ino se lepo sařpil, ga je vse rado imelo. Ko je bil priden delavez, ino ponidona nikaj napravil, fi je k' lepimu premoshenju pomagál. Ni se rasvadił, kakor veliko drugih, ki sazhnò hitro debelo shiveti, kedar jim kaka frezha potegne, ter abotno miřlijo, de jim neprenéhama tako po frezhi pojde. Šhe svoje stare kozhe ni paderl, de bi novo stavil; popravił jo pa je tako zhedno, de je bilo rijave stene pa okroglih oknov med drevjam prav fletno videti. Potlej se je oshenil, svojga fina ino svojo hzhér fkerbno isreřil, ino nju je k'dobrimu křuhu spravil. „Kdor hozhe le priden biti, se ima vřiglar s' zhem rediti;“ je pogof-to djal. „Naj bo šhe tak malo delo, kruha bo sadofsti imelo. Zhlovek, le komaraj, ino Bog

ti bo pomagal; le v' njega práv savupaj, in' ne bodešh onemagal.“

Kedar se je she Martin Vranko, pošhten mosh, slo poštaral, ino mu njegova pridna, svešta gospodinja vmerla; je she vender jak vojšhak, kakor nekđaj, špet bres dèkle šam gospodaril ino gospodinil. V' tem je svojiga vnuka k' lebi vsel. Bil je ves šhiv ino zhveršt dèzhek, ktirimu šo po njegovim dedeki tudi per svetim keršti ime Martinek dali. Hitro se je Martinek dedeka prav dobro pervadil, ter je vse rad šloril, kar jim je na ozheh videl, de bi radi. Pomagal je dèdeku per rokodelštvu, ino oni šo mu med delam kmalo vesele, kmalo šhalošne perpovedvali, ki šo se na vojški godile; pa tudi marškatere lépe nauke šo vedli spravno povédati.

Dedek šo po zele dni v' hošti dèlali, sdaj korenine, alj javorjovo panjovje iskápali, sdaj klénove verhe k' domu šprávljali. Všelej šo vseli svojga ljúbiga vnuka s' seboj, ino tè dni je imel Martinek svoje nar vezhi veselje, nikjèr mu ni toljko dopadlo, ko v' selenim gaji. Dedek šo mu vse hošne drevesa imenovali, šo ga vuzhili, kake laštnošti vsaki leš posebej ima, ino k' zhimu, de je. „Ljubi Bog je nam posebno dobrotliv,“ šo neko-krat djali, „de tako šivnimu drevju okolj raštiti da. Šlaba bi bila ša naš, ako bi drevja ne imeli. Hojke ino šmreke, ki tam po bregi raštejo, nam dajo brune, lepe deške ino late; zela naša hišha je is šmrekoviga leša; tudi mise, klopi, omare ino poštelje šo is njih narejene. Hojke ino šmreke imajo bolj mehke leš, kakor druge dre-

vefa. Hraſti ino bukve pa, ki jih vidifh, ſo tãrdiga ino prav zherſtviga leſú. Zhe bi najne kolefnize is tãrdiga leſu ne bile, bi ne terpele tak dolgo. Bres terdiga leſa bi ſhe pridniga rozhnika alj toporiſha ſa najne ſekiri ne imela. Prav lepo je tudi to, de ſe vſak'tãr lãf po ſvoji ſarbi lozhi, de je nek'tãr lepo ruzehkaſt, drugi rjavkaſt, alj pa romenklaſt, de ſe zhedno piſane hiſhne priprave lahko naredijo, ino vlõshijo. Javor ino klen pa zelo lepo ſhilaſt terden leſ imata, ſe prav lahko ino gladko sdãlati data, de toľjko fletnih rezhi is nja lahko narediva. „Sad, ki ga hoſtno drevje rodi, ni ſzer ſa ľjudi ſhivesh, alj vender jih jeſer ino jeſer od tiga leſu ſhivi. Tudi naj klen ino javor ſhivita. Tako je Bog vſe modro ſtvaril. Sposnati hozheva torej njegovo modroſt ino dobrotnoſt, pa vſak den ſa njegove dobrete hvaliti ga.“

Martineka ſo gmetne ptizhize ſoſebno vefelile, kãr ſo tako prijetno pele po gaji. „Ozhe; je djal; bi jih ne vlovila nekoľjko, ino doma imela?“ „Ne, ſo dedek rekli, tiga nikar.“ — „I ſakaj pa ne; vpraſha fantizh; kãr tako prelepo pojõ! Doma bi jih lahko ſmiraj poſluhala.“ — „Saj jih v' hoſti dovolj lahko ſliſhiſh, pravijo dedek; tukaj njih ſhvergolenje veliko lepſhe ſlovi. Vboge ptizhize, ki jih nevfmiſleno ſaprõ, ne ſhivijo dolgo, ino poginejo ſploh po nemarſhini.“

Enkrat pa, neki lep jeſenſki den, ſta dedek ino vnuk, na ſenzhnim kraji ſedã, juſhnala, kar je fantizh po navadi v' loznazhi prinẽfil.

Od velikiga veselja ni Martinek vedel, kaj bi sazhél, kader ena zhedná tafhiza k' njima prisferfrá, ino drobtinze pred njima pobéra. Kako prelepa je ta ptizhiza! dèdeku tiho posheptá, ter se bojí, de bi njo spodil. „Ne vém kaj bi dal, de bi takiga ptizha po simi v' stanizi imela.“ „Noj, pravijo dedek, to se pa lahko sgotí. Tafhiza je práv pohlevna ptizhiza, ino je rada per' ljudék. Tudi bo po simi rajši pod strehoj, kakór od svunaj na merslim.“ Dedek so fantu pokásali, kako naj ptizhu' nastavi, de ga bo vjél. Martinek je letal zel teden dan na dan v' hosto gledat, zhe bi se bil kak ptizhek vjél, alj saporedi prasen damu pride, in she ne misli vezh kaj vloviti. Sadnizh v' enim veselji damu perdirja; na ves glaf rekózh: „Ozhe, sdaj sim ga vjel. Le poglejste, kako zherno gleda, ino kako lepo ruzezh ino romenklat je pod vratam! Sdaj mi ni shal, de sim toljko sferbí ino truda imel.“ Pustil je ptizhizo po hifhi letati, ino je bil she bolj vesel, kér ni plaha bila, ter je muhe po hifhi pobérala, is lóshaniga koriteza drobno narezano korenje sobala, drobtinze prav po doma-zhe jifkala, ino se v' mali polodvizi, v' kateri je vode imela, kópala. Martinek mlado seleno koj-kino drevze is goshe prinesé, ino ga v' hifhni kotez postavi. Na ravnost je ptizhiza na njega sletéla. „Takó, pravi Martinek, oná she vé, kjé je doma. Kako veselo po vejzah skaklá! kakó potuknjeno is pod vejz luka, ino kakó prijétno se ruzezh vrat med selenjam vidi!“ Szhafama se je ga tafhiza tako privadla, de mu

je s med perstov muhe píkala; zlo na rob nje-gove škledize mu je hodila sedet, ino je s' njim kuhano repizo alj podsemlize prav rada jedla. Vzhafi je škos odperto okno v' domazh vert is-letela, po brajdih škákala ino píkala, pa je spet sama nasaj priletela. Pazh tayshent in' tavshen-krat je tafhiza fanta rasveselila. — Kedar je pa peti jela, Martinek tiho na vuho vlezhe, ino she díhati si prav ne vupa. Rahlo, mizhno shvergolenje mu je bilo bolj vfhezhe, kakor kralju she tak imenitno gódenje.

Sdaj se je dèdekova reshitev alj gódovanje blishalo. Dedek neko nedeljo vezher v' pratiko poglédajo, ino sázhnejo rezhi: „Moj Bog, kako naglo vender zhaš mine! Prihoden torek je she svetiga Martina. Oh, lani je she vfe drugazhi bilo, ko letaf. Lani je she moja rajna Lisbeta shivela; imela fva na Martinovo pezheno gof, ktiro je nalafh sa mojo reshitvo alj vésanje sre-dila. Letaf pa — bo shalóftno reshovanje. Sla-ba je vender le, zhé ní gospodinje per hishi. She pezhene gofi, kakor je stara hvalevredna navada, na Martinovo ne bova imela; popréj fim na to posabil, sdaj je pa she preposno.“

Nekako shalóftno fvojo pepelnato fuknjo óblézhejo, in' grejo v' gofnižo fofedam novine brat, ino jim po floventko raslagat, kako se na vojfki godi.

Dedek she le škos vrate odidejo, in mali Shtaniflaj, Doberfhkiga gospóda fin, ki so bliso gor v' gradi prebivali, v' hisho pride, de bi mu

dve lizhne palize, kakor je on sa pokasati eno s' leboj prinelil, naredili. Martinek li je ravno s' svojoj tafhizoj kratkozhafil, ki mu je na perfih ledela, ino mu konapelno sernje is roke pika. „Kaj ti dam sa to pt'zhizo“? „Shtani flaj poprafha. „Kupim njo, kér je tako ljudem pervajen.“ — „Ni na prodaj; sa nobeno zeno ne ne dam“, odgovori Martinek, ter tafhizo s' drugoj rokoj pobosha, ino ji perje pogladi. Bogat gospodizh pa le vezh obeta, ino saduizh en rajnih oblubi. Sdaj Martineku v' glavo pade, de sa en rajnih lahko gosf kupi, ino s' njoj dedeka neprevidama rasveseli. Torej je mladimu gospodu tafhizo predal, pa mu prav ojstro narozhal, ino ga je prav lepo profil, sa ljubesnivo pohlevno pt'zhizo dobro skerbeti. „Le skerbeno glejte, s'he sa jim klizhe, de nje v' gradi mazhka ne vloví; satqrej ji perutniz nikar ne perstrishite.“

Gredózh Martinek od hiše do hiše prafhat dirja, kje bi kako gosf naprodaj imeli. Neka kmétiza je s'he eno pitano gosf imela, alj djala je, de nje spod trideset grosfov ne more dati. Kedar pa s'lihi, kako je fantizh svoj rajnih dobil, ino k' zhimu bi gosf rad imel, mu jo sa rajnih da. Svezher pred ívetim Martinam, ki ga ni dozhákati mogel, Martinek dobro pitano gosf pod pal-hoj v' hišo prinese. Prašno oblezhen dédeku frezho volhi, kakor so ga shkólnik navuzhili, ki jih je sa to lepo naprofil. Jesilo ga je, de ga je gosf s' svojim vrefham v' govorjenji motila. Kedar svoje blagosheljenje

isgovori, dédeku gof sa refhitvo podá, ter se jim nifko perklone.

Polhténiga ftarzheka, ki fo fe ptujiga blagø kakor ognja varvali, ni od kraja vse to nizh kaj veselilo. Krivize fe bojó, ino sázhnejo fanteja ojtro isprafhovati. „Kjé si gof, alj pa dnarje vsel?“ ga filo resno ogovorijo, od fvojga ftola vftánejo ino she sa svojo lefkovzo primejo. Korporalsko palizo fo she dobro fúkati snali, de si je ravno sa pridniga vnuka ni bilo potreba, ki je dobriga ferza bil, ino vselej rad vbogal. Martinek vmolkne. „Kdó ti jo je dal?“ she enkrat dedek sahrufkijo prav debelo; „to meni morafh povedati.“ Martinek hozhe alj nozhe, povédati more, kako je svojo ljubesnivo tafhizo prodál, ino gof kupil. Dedek fo fe od veselja pofolsili, to prigodbo flifhati. „Prav dobro fi si jo vmiflil, fo rekli. Veseli mé, de fvojga dédeka toljko obrajtafh. Sdaj bo vender Martinovo (godovanje) sa mene sopet veselo — gotova refhitev bo sa moje ferze. Sdaj pa pojdi, ino gof v' prafen gofinjak sapri.

Kedar je fantizh is hifhe odjifhel, pravijo dedek: „Ta mladénzh ima slato ferze. Prav po Martinovo njo je naredil. Sveti Martin je vboshzu plat fvojga plajfha dal; Martinek pa da, kar nar raji ima, fvoje nar vezhi veselje, fvojimu dedeku ve'elo godvanje narediti. Moj fveti patron mi ne saméri, de fe mi sdi, kakor bi bil mali fantek she nekako vezh floril, kakor sam svet Martin, ki je bil tudi sholnír, kakor fim flifhal praviti. Od tiga fanta she bó kaj vzhákati.

Dedek, ki so na vojški pogosto kuhali, ino s'he sdaj to delo sami opravljali, tudi to drago jed perpravijo. Per misi so svojimu vnuku nar bolj kólize dajali. In kedar sta s'he sa miso sedela, grahinski hlapez pride, ino pint vina prinese, rekózh: „Shlahen gospód ino gospá sta po mladim gospodizhu Shtaniflaji svédela, de je Martinek svojo ljubo tashizo predal, svo- jimu dédeku sa reshitvo pezhenke kupiti, sa to vam shlahna gospóda tudi kupizo vina poshlejjo, ino gospod korporalu k' denashnimu godvanju frezho vošhijo. „Star mosh so ta dar sa veliko zhašt imeli, Martineka je pa tudi veselilo, de je tashiza dédeku verh pezhenke tudi piti prinesla.

Martinek je pohlevno ptizhizo téshko pogrešhal, s'he poglédati ní mogel v' tisti kótcz, kjer je hojkino drevze sapušhenó stalo. Neki vezher sta se dedek ino vnuk sa pezhjoj grela. Oblazhno je bilo, in hitro se jima smrazhí, sa to sta poprej délati nehala, kakor po navadi. Bilo je s'he posno listognoja; hudovuren, mersel vezher je bil. Deshvalo ino sneshilo je sunaj, pa vihár toliko tulil ino shvishgal, ko bi hišhizo hotel podreti. Martinek sdaj na vel glaf sa'krizhi: „Jonaesta, ptizhek je na okni, ino na oknize kluje, kakor bi hotel, naj bi ga v' hišho pustil.“ Okno odpre — ptizhiza noter sleti — ino kdo bi dopovedal fantovo veselje, kér svojo ljubo tashizo vgléda. Rudezho nitko je ji bil sa nogo privesal; lehkó njo s'he po tem posná, zhe bi nje drugazhi sp snal ne bil. „Oj ti ljuba ptizhiza, pravi, tak si sopet prišh-

la? svojga Martineka sbe nifi posabila? Kdo ti je pa pot v' nasho hifho nasaj pokasal? Alj ti pod nashoj llaboj srehoj bolj dopade, kakor pa gor v' verlim gradi? Pazh, pazh, tudi per nash imamo toplo hifhizo, de se lahko sagrajemo, tudi kuhe, de se najemo, ino pa — kar je nar vezh vredno — veselo serze imamo. In kaj bi sbe vezh posheljeli?

Sdaj roko stegne, ino tashiza na'njo fede. „Jeli, de bi rada spet tukaj oflala? Ti ne vesh, kar je prav alj pa ne. Ne smem te obdershati, bila bi, kakor de bi te vkradil! Moram — moram te odrajtati. Oh! je sdihnil, ino tashizo na solsko lize pritiskil, ti ne vesh, kako tesko te nasaj nesem, alj to mora biti.“

„Tako je prav, mali! rezhejo stari ozhe, to je po pravizi, ino tvoja dolobnost. Satorej le rozhno mi ptizha damu sanesi; zhe dalje, teshej bi ga odrajtal. Kar nashiga ni, naj sbe pod srehoj ne preozhi.“

Martinek dene svoj nov zhamer na glavo, ki so mu ga dedek sa reshitvo dali, ter po snegi ino deshi v' grad leti. Mali Shtaniflaj se mozno rasveseli, kedar mu ptizhizo v' rokah nasaj prinese. Shlahna gospa sa misoj na mehkim stoli per svojim deli sedijo, ino dve vosheni svezhi gorijo pred njimi. Poshtenosti ino sveftobe fantove so bili prav v' serze veseli. „Prav lepo ino poshteno je to, so djali, de si ptizhizo spet nasaj prinesil, moj ljubi. Lehko bi jo bil obdershal, ino mi bi ne bili vedli sa njo: zhe bi jo bila ravno v' valhi stanizi videla, bi

mišlila, de je she druga tafhiza. Ne verjela bi, de tak mala ptizhiza zhloveka toljko rada ima, ino zlo stan najde, kjer se ji prijasno potfreshe. Ako tak mala stvar dobroto obzhuti, ino tak hvaleshno sposna, sa koljkor vezh naj bomo ljudje hvaleshni.“

Martineku se je pa vender po ptizhi toshilo, ino se je shalofno dershaj, kedar je mladimu baronu Shtanišlaju tafhizo podal. Shlahna gospa rezhejo Shtanišlaju: „Dragi Shtanišlaj! faj vidish, de je tafhiza bila fantovo nar vezhi veselje. Dobro vesh, kako teshko njo je tebi sa to predal, de je svojimu dedeku veselje pripravil. Po tvoji nemarnosti je tebi ptizhiza vjishla, ino toljko ga rada ima, de je sama k' njemu nasaj letela, ino on je tak polhten, de njo spet tebi odrajta, kakorkolj bi njo rad imel. Alj bi bilo zhedno de bi njo vsel?“ „Ne, rezhe Shtanišlaj, to bi ne bilo lepo! Na, priden Martinek, dam ti tafhizo sa povrazhilo tvoje polhtenosti!“ Martinek se brani ptizhizo vseti, ki mu je bila od mladiga gospodizha tak dobro plazhana. Shtanišlaj ga pa s' njoj posili rekozh: „Le vse mi jo le; in kedar bofh spet kako tafhizo vjel, mi jo pa prinesefh.“

Martinek je bil zhres vse vesel. „Naj bi mi bili zelo svojo grafhino dali, je djaj, bi mene bolj ne veselilo.“ She bolj je pa shlahno gospo blago ferze njihoviga fina oveselilo, kakor Martineka tafhiza. Odprejo svojo omaro, pojifhejo lep slat, ino ga Martineku dajo rekozh: „Ker tebe moj Shtanišlaj tak rad ima,

de ti ptížhizo sa to daruje, kér si poshten ino shláhniga ferza, kako bi te njegova mati bres darú puftila! Vsemi te slat, tvoje poshtenje je slata vredno.“

Ves v' veselji Martinek is grada skókama damu dirja, ino íkos vrate v' hišho perleti, kakor bi ga veter princil. „Tahiza je she spet moja!“ na ves glaf savpije; „she tretjokrat pride pod našho fireho. Sama srezha jo je. Le pogledjte (zhe, kaj mi je prinefla!“ V' roki dédeku slat kashe, rekozh: „Jelite, de je lep slat? Tega vam dam; jes sim she bogat sadofti, de sopet svojo ljubo tafhizo imam.“

„Vidish, de je ref, kar sim toljkokrat rekal. Tudi shlahna gospa imajo rajšbi poshtenje, kakor slató. Vsi poshteni ljudje so takih misel. Ravno tako so tudi svetli zesar sodili, ki sim jih svoje dni flushil, in' kterih podobo na slati vidish. Pogledj le, prav podoben jim je obras, le toljko, de ne govorijo. Naj bi mogla podoba govoriti, ravno to bi ti povédala, kar star korporal Vranko pravi: „Fantizh, bodi poshten korenjak! Sa slat ti bom pa od nog do glave novo obleko perpravil. Tvoja nova sukuja bo na vse to prav poshtena obleka sa tebe, kér si njo s' svojim poshtenjam saflushil. Škerbi, de ne bošh vse svoje shive dni druge niti na svojim shivotu nofil, kakor k'tero si bošh poshteno saflushil.“

Poshtenimu Martineku je pa tafhiza she vezh srezhe prinefla, kakor sam slat. On ino njegov dedek sta se s' grašhinoj bolj in' bolj si-

snanila. Neko jutro pred poldné po simi pride gospòda se memo Martinove kozhe sprehajat. „Bi vender rad vidil, rezhe mladi gospodizh, alj she tashiza shivi.“ Shli so v' stanizo. Doberfhki gospòd, ki Vranka le po obrasi posnali so, se s' njim v' pogovore podajo. Menila sta se od nekdamne vojfke, ino starzhek so shlahnimu gospodu dobro dopadli. Od te dobe se vselej oglalijo, kedar grejo memo na strel, ino s' njimi marnvajo, koljkokrat se v' hosti frézhat. Tudi na dom pridejo vezhkrat, kako lepo pipo alj lizhno palizo kupovat. Po zele ure glédajo starzheka délati, ino sa vse to se pogovarjata. Tudi Martinek je smel vzhali v' grad.

Dédeka je pa zhedalje bolj starost filila, Niso si vezh s' svojim delam toliko saflushili, ko nekdam. Sina ino svojo hzher so tak bogato odprávil, de jim je malo kaj premoshenja ostalo. Onadva sta imela dosti otrók, in' sta morla fama na tenkim shiveti. Dedek so mislili, de se bo Martinek s' njihovim delam tako lahko shivel, kakor oni; alj pridni gospodarji v' njih sofeski, ki so poleten zhaf na polji délati, po simi pa gostokrat prasnovali, so se od stariga vojfhaka navuzhili is domázhiga lesu mnogotere sa domazhijo potrebne rezhi sami narediti. Kolovrati, lesene fklede, pipe ino take ropotije so bile zhedalje boljshi kup; satorej so dedek sheljeli, naj bi se Martinek kakiga rokodelstva navuzhil; pa kaj, de niso imeli sazhém ga v' uk dati.

Martina je bil še sdaj v' lhtirnajštim leti. Eniga dné sopet v' grad pride. „Shtanišlaj mu drago pisarŕko omarzo pokashe, ki je bila filo zhedno vloshena, ino so mu jo shlahni gospód ozhe v' mešti narediti dali.

Martinek omarzo prav svešto ógleduje. „Kako fivno je to delo, sazhe rezhi, nisim ŕhe léplhiga lesu vidil. Orehov, zhreŕhnjov ino veŕ drugi les je prav zherŕtev ino lep.“ Grafhinŕki gospód ravno na to v' stanízo pridejo, ino se sazhu,lijo, de Martina vsak les dobro raslozhiti vé, ter ga popraŕhajo: „Kdo je pa tebe vse to navuzhil?“ — „Moj dedek,“ pravi Martina. „Vŕiga lesú, kar ga po najhŕih hoŕtah alj saduníŕhah raŕte, sim ŕi nabral. „Sle-herniga lesu sim eno delhizo, knigi podobno, obdelal, ino po verŕti nastavil, kaŕor so bukve tam na uni stolizi nastavlene. Moje lesene bukve so drugim bukvam (knigam) prav podobne, sa herbet sim jim ŕhkorjo paŕtik, druge ŕtrani sim pa plikal, kakor bi plataize imele, ino bile obresane.“

Shlahni gospód so še sdalneŕ sheljeli v' svojim kraji dobro svuzheniga ŕhkrinarja (tiŕh-larja) imeti; sa to rezhejo: „Noj Martin! ker les toljko zhíŕto posnaŕh, tudi palize, pipe ino take ropotije dobro delaŕh, alj bi se notel tiŕh-larije vuzhiti; tako delo je vénder lepŕhe ino boljŕhe. — „Sakaj pa ne, odgovori Martin; prav rad. Alj moj dedek ne gléŕhtajo, de bi me v' nauk dali.“ „Nizh ne dé, pravijo shlahen gospód, sa plazhilo bom še jes ŕkerbel. Ako

je tvojimu dédekn prav po volji, te bom ravno temu mojstru vuzhít dal, ki je to omaro naredil.“ Martin je bil te ponudbe prav vesel, ino dedek so djali, de bo to velika frezha sa nja. Ino tako se je sgodilo.

Martin se je fhel vuzhít, ino kedar se je svúzhil, se na deshele podá. Sadnizh pride sdrav ino mozhen mosh, ktér je svoje delo prav dobro saftopil, zhedno oblezhen v' svoj dómazh kraj. Pervo delo, ki ga je Dobershkimu gospodu storil, jim je bilo prav po volji. Pomágajo mu lastno delávnizo (berstat) narediti. Staro dédekovo kozho podère, ino nov stan postavi. Dobershki gospód mu dajo vel potreben les, in kar je shkrinarškiga dela, si mlad rokodel sam napravi. Ker je pridno ino svesto delal, pa tudi ni prerajtal, je imel vedno dosti sa!ushka, in' se je s' zha!am po premoshno poshteno dekle oshenil.

Dedez; she vel zhestitliv starzhek, so she tega veselja vzhákali, de so s' svojim vnukam v' novi hihi frezhno ino veseló prebivali. Tudi starisham ino svoji shlahti je Martin lépo pomagal. Kedar Martin enbart vfo svojo shlah-to na Martinovo gos k' dedekovi reshitvi povabi, ino so vsi prav shidane volje, rezhejo dedek: „Vém de val, moje ljube, sadnokrat ob enej misi sbrane imam! Veselo pomnim tístiga vezhera, ko je Martin she majhen dezhek bil, ino is ljubesni do mene svojo tashizo predál, mene na Martinovo rasveseliti. Bog je dal; de je tashiza mala Martinu veliko frezho

prinesla; Bog mu je ljubesen do mene, njegovo poshtenje, pridnost ino zhedno sader^{shan-}je tako lepo povernil, de meni na moje stare dni lahko streshe, vam vřim pa obilno pomagga. Rad sdaj vmerjem, kër naf je On, ki ptize pod nebam shiví, řkos eno tãfhizo vse tako lepo ofkerbel.“

M. P.

Hozheřh na řvétí
 Dolgo shiveti,
 Lepo poshtuvaj stare lřudí;
 Hozheřh na řvetí
 Srezho imeti,
 Varuj se blaga, ki tvoje ni.
 řSrezhno shivlenje
 Da le poshtenje.

VI.

Ptizhje gnesdize
m o s h b e f e d e.

Imeniten kraljevi flushavnik ino skrivni svetvaviz Poshtenovizh je imel lepo grafhinzg v' nekim prav veselim kraji na desheli. Vsefkosi se je is' poglavitniga mesta na to svojo priftavo perpeljal, si nekoljko dni na desheli odehnt, ino od svojih opravkov pozhit. Ko se je v'igred alj spomlad sopet oselenila, vseme svoja lina, dva ljubesniva otroka v' nar lepšim zvetji shivlenja, pervokrat na deshelø s' sebój. Obéma tam toljko dopade, de nize bolj. Sa grafhinoj velik sadnosen vert, okolj grada seleno polje ino s' roshami obšjani travniki alj senosheti so jima neisrezhenø veselje. Nar rajšhi šta pa v' domazh gojsd hodila, kjer je bilo veliko hraštovja, bresja, jelšhinja ino zvetozhiga germovja, med katerim so bile stesde nadelane, ino s' zhištim pétkam pošute. Otroka šta ko novo rojena vsa oshivela.

Nekiga dné grejo ozhe s' njima v' gojsd, ino jima ptizhje gnesdo pokáshejo. Lize no gnésdize, pet mladih she ne godnih ptizhiz, ktirim šta štara, zelo nizh plaha, ješti nošila; vse to je bilo otrokama toljko veselje, de ni dopovédati.

Ozhe se s' svojma finama na kamnito klop v'fédejo, ki je na kraji gaja alj hošte pod starim hraštam štala, od kodar se je po zeli prijasni dolinzi prav lepo vidilo. „Hozhem vama sdaj neko prigodbo od ptizhjiga gnésdiza povédati, so djali, ter míšlim, de vama bo prav dopadla. V' tim kraji se je gódila.“

Otroka sta bila prav radovedna, povešt saflifhati, ino ozhe jima praviti sazhnó: „Neko lepo spomladanško jutro pred nekoljkim' íhtirdefetmi létami je ravno pod témhraštam vbogi dezhek alj pubizh sedel, ino ovze pašil. Sravno pašhe je majhne bukvize bral, ino je bil v' branje toljko samifhlen, dé se she prav ogledal nj. Le v' zhaših se je sa svojmi ovzami fkerbno osèrl, ki so med gojsdam ino med bístrizoj po píšani ledini alj trati pohlevno dersale.

Kedar se spet ogleda, vidi filo vérliga mladiga gošpódizha, lepiga ko mleko in kri, ki je v' slato píšanim oblazhili pred njim štal. Bil je kraljevizh 1) mladi kralj, she le v' defetim leti svoje starosti. Paštirzhek ga pa ni posnal; míšlil je, de bi prijasen gošposki mladénzh hoštnikarjov' bil, ki je vezhkrat po svojim pošli na kraljevo grašhino prišel.

„Dobro jutro, mladi gošpod hoštnikar, 2) ga paštirzhek posdravi, ter svoj šlamnik nekoljko pervsdigne, pa se spet pokrije. „Alj bi rad, naj bi ti s' zhem vštregel kaj?“

„Povej mi le, rezhe kraljevizh, alj je v' tim gaji kaj ptizhjih gnésdiz?“

1) Kraljev šin alj príuz. 2) Foršhtnar.

„To je zhudno vprašanje mladiga hofnikarja, fantizh pravi, kaj ne slifhifh ptizhiz peti kalj? Se vé, de je dofti gnesdiz tukaj. Vřaka ptizhiza ſvoje gnesdize ima.“

„Tak tedaj véfh ſa kako gnesdize?“ prijasno kraljevizh pravi.

„Oh, ſa neko prezhudno lepo gnesdize vé! fantizh veřelo odgovorí. Nifim lépfhiga vidil, kar ſim na ſveti. Le toliko fletno je iř romene flámize pleteno, kakor bi bilo fřuřheno alj sdrakflano, od ſvunaj pa s' mahekam zhedno oblóřheno. V' njem' je pet módrizh alj plavizh jajzhiz, ſvetlizh ko jasno nebo nad nami.“

„To je ſalo,“ rezhe kraljevizh. „Bali, ino pokashi mi lepo gnesdize; ſilo rad bi ga vidil.“

„Rad verjamem,“ rezhe fantek; „pa ti ga vender ne pokashem.“

„Saj ga ne pokashesh ſařtonj,“ pravi kraljevizh, „faj ti bom dobro plazhal.“

„Lehko de, velí pařirzhek, alj vender ti ga ne pokashem.“

Na to kraljevizhov dvorni vuzhenik bliřej ſtopijo, zheřtliv duhovnik, prav po duhovřko oblezheři, kterizh pařirzhek poprej vgledal ni: „Ne bodi gerd v' ſvojim ſadersbanji, mali!“ ga pořvarijo; „mlad gořpodizh ſhe ni ſvoje ſhive dni ptizhjiga gnesda vidil, v' bukvizah pa ſhe vezhkrat bral od njega. Šhe davno je ſheljel kakiga viditi, rasveřeli ga, ino mu ga pokashi! Saj ti ga ne vsema. Samo poglédati ga hozhe; ſhe doteknil ſe ga ne bo.“

Pařirzhek vřtane, pa ſopet s' glavoj od-

maja, rekózh: „Kar sim rekel, to mora biti; gnesdiza pazh ne pokashem.“

„Tako je gerdo, ino fe nespodobi, pravijo vuzhiteh. Tvoje veselje bí naj bilo, druge rasveseliti, posebno pa -- nashiga mládiga kralja.“

„So ti gospodizh mladi kralj!“ fe pastirzhek savseme, ter fe hitro odkrije, ino klobuzhek pod pasuho dene. „Veseli me, de gospód kraljevizha (posnám: ptizhjiga gnésdiza pa jim le ne pokashem, naj bi li shé ravno kralj bili.“

Kraljevizhu je samerselo, ter pravi: „Tak terdovrátniga svojoglavza she pa nísim vidil, kar sim shiv. Alj faj ga lahko pérfilimo.“

„Tegá nikarte, kraljevizh!“ pravijo vuzhenik; sakaj tudi njim fe je zhudno sdelo, kaj de fe otrok tak terdno vsfavlja. Toraj ga sopet nagovorijo, rekózh: „Samo to, mali, nama povéj, sakaj gnesda pokasati nozhesh; potlej pa greva, ino te v' miri puftiva. Zhe imafh kak pameten vsrok alj isgovor, ga pa rezi.“

„Hm, li fantizh pomifli, to lahko povém. Mihalek, ki tam po unim hribi kose pase, mi je gnésdize pokasal, jes sim mu pa obljubil, de shivimu zhloveku ne povém.“

„Ta je kaj drujiga!“ pravijo vuzhiteh. Verh tega pa hozhejo fantovo polhtenost she hujshi pokúfiti, ki jim je prav dopadla. Po móshno séshejo, mu slat dnar pokashejo, ter pravijo: „Pogléj tukaj le slat! Tvoj bo, zhe nama gnésdize pokasesh. (Saj ti ni treba Mihezu praviti, de li ga nama pokasal, she vedel ne bo.“

„Oho, lépo sahvalim,“ odgovorí pùbizh.
 „Nikdar nikólj; to bi bilo po hudòbzhovo; hudobez pa nozhem biti, naj Mihez vé, alj pa ne. Kaj bi mi pomagalo, naj bi na sveti nobeden ne vedel, jes bi pa vedel, kakor tudi Bog v' nebesih, de sim malopriden paglovez. Fuj te bodi!“

„Alj ti ne vésh, koljko te dnar snefe,“ rezhejo vuzhitel. „Ako ga smenjalsh, polno oglávnizò drobitsha bobísh; sverhan flamnik bo dnarjov.“

„She pa vonder!“ se fantej sazhudi, ino slat ogleduje. „Réš, de bi moj vbogi atej vefeli b'li, zhe bi jim na enbart toljko dnarjòv domu prinèsil!“ Sdaj nekoljko pomishluje, hitro pa sòpet zherstvo sakrizhi: „Nèk — poberi se od mene!“ Na to pa spet pohlevno poprofi: Gospòd, ne samèrite! Vi ravno tako délate, ko uni sapelivez v' pufhavi, ki je tudi djal: Vse to tí hozhem dati. — Kòj na ravnošt povém: „Mihezu sim v' roko segel, de gnesdiza ne pokashem. Mosh bèseda moram biti! Sdaj pa frezhno!“ Hotel je vjiti.

Sdaj lovez pristopi, ki je kraljevizhu stregel, ino nekoljko od dalezh poslufhal. Dobro je rasumil, kaj vuzhenik hozhejo; serdit se naredi, pastirzheka sa rokavo popáde, ter prav debelo nad njim sahruje: „Gerdi paglovez, kaj tako (posnásh ti kraljevizha, ki bo enkrat kralj zeledeshele? Uniga rászápaniga kosarja na bregi tam vezh obrajtalsh? Le] rozhno gnesdo pokashi, alj bo koj roka prezh!“ She svoj lovfki nosh potegne.

Pastirzhek vef bled se trete, trepezhe, ino jokáje profi: „Jòj, nikar te, profim, nikar te me!“

„Tako gnesdo pokashi, fhterkovez; alj bom vsekal!“ strelz satrušhi.

Fantizh se s' obema rokama brani, bistro na svetel nosh gleda, pa neprenehama vpije: „Oh tega ne smejem, tega ne morem, tiga ne storim.“

„Sdaj je sadoſti!“ pravijo vuzhitelj, ino režejo nosh v' noshinze vtekniti. „Le tiho bodi; mali, saj ti nizh ne storimo. Poſhteno ſi se sadershal; dobra duſha ſi. Le proſi poprej svojiga maliga prijatela, in po tem pridi gnesdo pokasat. Slat dnar pa med ſeboj lèhko rasdelita.“

„Prav! prav!“ odgovori fantizh; „drevi vam bom ſhe povedal, kaka bo.“

Vuzhitelj ino kraljevizh ſe ſpet v' kraljev grad povèrneta, kamor ſta bila pred nekoljkim dni priſhla v' ſpomlad (vigred) na deſheli prebivat. „Fantova poſhtenoſt je ſa reſ zhudovita,“ pravijo vuzhitelj gredozh. „Ona je ſhlahen kamen zhres v'ſako zeno. Fantizh bo ſhe lèhko velik ino imeniten moſh; ſtanovitne glave ino terdniga ſerza zhlovèk je. — Tako ſo pogofito pod ſlamnatoj ſtrehoj krepoſti doma; ki jih po meſtih in gradih ſaſtónj jiſheſh.“

Vuzhitelj ſo per graſhinſkim ofkerbniku alj ferbaltarju bolj na tenko ſavolj fanta poſvedavali. „Dezhèk je prav priden,“ pravijo ofkerbnik. „Jurek mu je ime, ino je vbògiga grablarja ſin, ki je nar bolj poſhtenih moſhov eden v' tim kraji.“

Kedar je ura odbila (odklala) nauk dokonzhati, vuzhitelj ſkos okno pogledajo, ino pravijo: „No, no, Jurek naj ſhe zhaka. Svojo zhedizo ſa logam paſe, pa neprenehama k' gra-

du gleda. Bova flifňala, kaj bo povedal!“ Obed-
va greſta is grada v' gojsd.

Paſtirzhek jima od veſelja naproti perfkaka, rekózh: „Vſe je Mihezu prav! Sa bebeza me je imel, de niſim gnesdiza hitro pokasal, dnarje pa s' njim delik. Vonder je bolj prav, de ſim ſvojimu Mihezu popréj povedal. Sdaj lahko s' veſeljam gnesdize pokasem. Le pojte s' menoj, goſpod kraljevizh!“

Jurek pred njima v' hoſto dirja, kraljevizh ino vuzhitelj pa greſta pozhaſi sa njim. „Glejte tam romenklatiga ptizheka, ki na jelňhovi vejzi veſelo prepéva?“ pravi Jurek, „njegovo gnesdize je. Sdaj pa le tiho ſtópajmo!“

Na nekim ſvetlim kraji v' gojsdi je med drevjam glogov germ, ki mu pravijo medvedove gruſhké, ſtal. Njegovo seleno, naréſano perje ſe je ſhe od dalezh vidilo, ino lepo belo zvetje možno díſhalo, ravno od vezhěrniga ſonza obſjano.

Jurzhek s' perſtam v' germ pokashe, in tiho kraljevizhu poſheptá: „Tukaj noter le polukajte, goſpód kraljevizh! Ona ravno na jajzih ſedí.“ Kraljevizh vidi ſtarko ſedetá; hitro pa ona iſſerſrá — ino kraljevizh ſe ſletniga gnesdiza ino zhednih jajzhiz ne more nagledati.

Vuzhenik ſo mnogoter nauk od gnesdiza povédali; potem pa fantizhu rekó: „Sdaj le s' nama bali, de bolh plazhilo dobil, ki ſe ti je obljubilo. Slat bi tebi malokaj pomagal; bom ti torej v' ſrebrni naſhtél.“ Sdaj možno dnarjov iſ ſhepa potégnejo, ino fantu pod hraſtam na kamnitni klopi ſamih ſvetlih ſheſtíz poſhtéjejo,

kar je slat snefil. „Pa tudi Mihelu odrajtaj njegov del!“ kraljevizh právi. „Poshteno mu bom odrajtal!“ je djal, ino s' dnarmi fkokama leti, kakor ſbi jih bil vkradil.

Vuzhenik fo práfhali, alj je Jurek unimu fantu njegov del gotovo odrajtal, ino fo svedeli; de mu ni vinarja pertergal; ſvoj del je pa ozhetu dal, ter ni okrôgliga sa ſe obdershal.

Od te dobe je hodil kraljevizh vfak dan v' gojsd k' gnesdizu gledat. Stara ſe ga niſta fkoraj nizh bala, kér jima sháliga ſtoril ni. S' velikim veseljam je kraljevizh videl, kako mladi is lufhín perlesli, kako ſo s' ſvojimi romenklaſtmi kluni sévali, ino na veſ glaf zvizhali, kedar ſta jim ſtara jeſti prineſla; gledal je, kako ſo mladi zhedalje vezhi raſtli, isgodnjali ſe, ino nekiga dne po bliſhnih vejzah raspeljali; kako ſta jih ſtara s' veselim vrefham ſprémljala, pa jim ſhe ſmiraj jeſti noſila.

Vuzhenik ino pa kraljevizh ſta paſtirzheka pogofto frezhala, ki je ſvoje ovze ſemtertjé paſil. Vuzhitelu ſe je prav dobro ſdelo, de je fantizh bukvize vedno per ſebi noſil, ino jih prav fkerbno bral. „Lepo ſi véſh kratek zhaf délati, ljubi moj Jurek!“ fo fantizhu rekli. „Beri mi vender nekoljke verſtize.“ Fantizh na glaf prav zherſtvo bere; pa vender ſhe tu pa tam slágati mora.

„No, no,“ pravijo vuzhenik, „ſhe kolj bereſh; v' kateri ſholi ſi ſe pa brati vuzhil?“ „Oh, je djal, ſhe nikólj v' ſholo hodil niſim. Predalezh mi je, ino bi prevezh ſamudil. Po ſimi moram doma pridno preſti, pa tudi nimajo

ozhe sazheń, de bi me v' fholo dali. Naprofil fim pa svojiga dobriga prijátela Mihaleka, ki dobro brati sna, naj tudi mene navuzhí. Navuzhil me je zherke isrèkati, ino jih slágati. Mali abezednik, v' katerim se je she Mihez brati vuzhil, fim she trikrat prebrál; sdaj je pa tudi toljko samasan ino raszapan, de se she dofti zherk prav ne posna. Satorej se ne bere vezh lahko is njega.“

Ko je kraljevizh pafirzheka fpet najdel, mu nove, filo lepe bukvice pokashe, ki so v' ruzezho ufñje alj ledar povite, ino s' slatam vpi-fane bile. „Hozhem ti jih nekoljko zhasa pofò-diti,“ je kraljevizh djál; „kakor hitro mi pa eno ftran bres v'fe pomote preberesh, bojo tvoje.“ Blagiga fanteka je to filo rasveselilo. Toljko rah-lo s' perftezi sa bukvice prime, ko bi is gole pa-jezhine (pavuzhine) bile, ter se lahko rastergale. Koj drugi dan Jurek pride, rekòzh: „Pervih fheft listov vam vsako ftran, ktiro hozhete, bres spotike preberem.“ Kraljevizh mu ftran odkashe, ino Jurek jo gladko pové. Sdaj mu kraljevizh bukvice da, ino fantek od veselja pofkakuje.

Neko jutro kralj s' enim svojih jesdizov na grad prijáhajo, pogledat, kako se kraljevizh pozhuti, ino kako se kaj vuzhí. Per kofili kraljevizh od flétniga gnésdiza, ino pa pofhténiga pafirza perpoveduje. Kralj ga radi poslúfhajo, ter jim pofhtenost fantova zhudno dopade. „Res je,“ pravijo vuzhitel, „pofhtenje njegovò je kakor fku-fhano, zhústo slató. Te mladenzh bil bil fhe lahko kedaj sa nashiga ljubiga kraljevizha sveft flu-

shavnik, na kteriga bi se bilo sanefiti. Ino ker mu je tudi Bog dobre glavo dal, bi mu rad vofhil, de bi se mogel vuzhiti. Alj kaj pomaga, kér je njegov ozhe fromák! Shkoda bi vender bila, ako bi toljko prebrifan ino pošhten mladénzh kaj drujigane bil na fveti, ko grabljár, kar je njegov ozhe.“

Po jedi se kralj ino vuzheník k' oknu vftópita, ino nekoljko zhafa ménita. Na to vkáshejo fanta saklízati. Jurek perdirja, pa oftermí, kedar v' svetlo obednizo stopi, ino vérliga, imenitniga gospoda, s' svetlim' svesdami na perfih, sagléda. Vuzheník fanteju povejo, kdo fo prizhejozh gospód, ino on se jim do tal priklone.

„Noj pubizh,“ ga prijašno kralj nagovori jo, „lílfhijm, de imafh s' bukvizi veliko veselje. Alj bi notel jiti v' fholo?“

„Oh,“ Jure isdihne, „ko bi le mogel; fhe donef bi hotel biti fhudent (dijak). Alj moj ozhe nimajo sazheím. Dnarja ni.“

„Poslušhaj le,“ pravijo kralj; „bom pokufil, alj se bofh dal priden fhudent narediti. Nafh gospód vuzhitelj imajo prijatela, fajmofhtra na desheli, ki umne mladenzhe v' fholo jemljó, ter jih nemfške ino latinške befede vuzhijo, ino sa vífhi fhole pripravljajo. Tíftimu fajmofhtru te hozhejo v' fholo dati; sa plazhilo bom pa jes fkerbel. Alj ti dopade to?“ Kralj fo míflili, de bo prav vesél toljko milofst s' obéma rokama objél. Mladenzhizh se tempú fpervizh posmeji; alj hitro se sazhe prav milo dershati, ino molzhí. „Kaj ti je?“ popráfhajo kralj. „Sdi se mi, de bi se rajfhi jokál, kakor fmejal. Le povéj, kaj ti je!“

„Oh moj Bog,“ pravi Jurzhek, „moj ozhe so frotej! kar jes po leti na pafhi perflushim, ino po simi s' prejoj dobím, tega so slo potrebni. Zhe je ravno majhen saflushik, vender bi ga pogrélhati mogli, ker si sami malo vezh saflúshiti morejo.“

„Blagi fin si ti,“ kralj prijasno rezhejo, „tvoja otrofška ljubesn do ozheta je vezh vredna, kakor nar drashji bifer alj pa shlahni kamen, ki ga v' svoji sakladnizi imam! — Kar bi tvojimu ozhetu pománkovalo, zhe ti namesto pastirfke palize pero, ino namesto kolovrata bukve v' roke vsemeľh, bom jim pa jes sameštil. Alj bo prav tako?“ —

Blagi fantizh ni od veselja védel, kamo bi se djal. Poln perferzhne sahvale kralju roko poljubi, ino solse veselja se mu pa lizi vdirajo. Skokama tezhe ozhetu veselje pravit. Kmalo prideta ozhe ino fin, sa toljko blagomilofst hvalit; solse so jima v' ozhéh jigrate, od veselja fta se jokala, ino nista mogla svoje sahvale s' befédo povédati. — Tud gospód Polhtenovizha so solse polile; vmolknili so. —

„No,“ sazhneta Blashe ino Marko, „faj she ni poveš fkonzhana! Kako se je pa godilo pridnimu pastirzu, ino kdo pa je bil?“ — Preljuba moja otroka,“ rezhejo ozhe, „tisti pastirzhek — fim jes.“ — Svetli kralj, ki jih she nista posnala, so me v' svojo flushbo vseli, po tem, ko fim svoje shele dogotovil. Sato, ko fim poshteno flushil, so me radi imeli, me v' shlahen stan postavili, ino mi ime Polhtenovizh dali. Deset let je she, kar so odmerli, alj spomin ino flava njihova ne bota vmerla. Moja hvata ino sahvala zeze nafhe deshele v' vezhnoš sa njimi gre. — Uni majhen kraljevizh, ki fim ga

ravno pod tem hraščam prvobart videl, so naš
 sedajni premilostiv kralj. — Gospódsajmošter na-
 šhe poglavitne zéřkve, oni vse zhešči redni duho-
 ven, ki vaj kó ozhe ljubijo, ino keršhanškiga nauka
 vuzhijo, so bili kraljev vuzhenik. — Moj
 rajni (pokojni) ozhe, iki sim jih bil k' sebi vsel,
 so svoje stare dni per meni došhivali, ter so tudi
 pred nami v' nebesa šhli. Veliko veselja so imeli
 s' vama, so vama manškatere jigrazho naredili, naj
 si ravno blédiga, bogabojezhiga in ljubesnivga
 starzheka malokaj pomnità. Naj pozhívajo v' miru!
 Bog mi je srezho dal, de sim grašhino kupil,
 kjer sim kakor vbog pastirz nekđaj ovze pašil;
 sdaj je naša lastina. — Poshten najemar ali
 šhtantmán, ki ga na svoji grašhini sdaj imamo,
 je tisti Mihálék, ki je po unim hribi tamo kose
 pašil, ino moj prvi vuzhítel bil.“ — No,“ rezhe
 mali Markez, „ptizhje gnesdize je le veliko dobrí-
 ga prineslo. Alj šhe shivijo tiste ptizhize kalj?
 Alj so ravno tiste, ki tam v' unim gojsdizi sopet
 gnesdize imajo?“ — „Kaj šhe!“ pravi Blashek,
 starejšhi sin, „kaj le zhenzhasš ed gnesdiza?
 Ne gnesdo, ampak najni atej so bili toljko pridni
 ino poshteni, de so sdaj škriven švetvavez, v' kral-
 jevi flushbi, ki so nekđaj ovze pašli, ino de name-
 što kolovrata sdaj svojo lastno grašhino imajo.“ —
 „Per vsim tém se ne špodobi meni zhasš,“ pravijo
 ozhe, „ampak le Bogu. Kako bi si bil jes, nar-
 vezhi revzhe v' tim kraji toljko pomagel? Bog je
 vse to štoril. Dal mi je, de sim se škos ptizhje
 gnesdize s' mladim kraljam sosnanil, ino je po tem
 moje poshtenje ino moj trud tako obilno poblago“

flovil alj poshegnal. Tudi vidva, preljuba fina, svo-
je glavi v' dobro obrazhajta, ki vama ji je Bog dal.
Pridno se vuzhita, nar vezh pa v' Boga savúpajta,
ter ga sa rassvetlenje profita! Tako bo tudi vama
Bog veliko frezhe dal, zhe bota pridna, svešta ino
poshtena.“ — „Oh, de bi to Bog dal!“ isdihnejo
ozhe, ter vflanejo, milo proti nebesam ozhi povs-
dignejo, in svoja lina pod starim hraftam po ozhe-
tovsko blagoslovijo, ki so jima solse v' ozheh
jigrale. — Kar pa she ozhe niso povédali, se mora
tukaj povédati. Kraljev flushavnik Poshtenovizh
je svojimu kralju vselej svešto flushil, se ni ni-
kolj podkupiti dal, je vsikdar refnizo govoril, ter-
dil pravizo, ino je bil tako velika frezha sa zelo de-
shelo. — Njegova fina, Blashe ino Marko, sta ozhe-
ta svešto posnémala; bila sta prav blaga ino posht-
tena mosh. Blashe je bil kraljev flushavnik ino
svetvavez, Marko pa vojshák ino ofizir. Obedva
so sa njune sastopnosti ino svešte flushbe del vsi
poshtovali. Bila sta veselje svojga ozheta, paliza
v' starosti, ino nar lepshi krona v' shivlenji. J. R.

Mosh beseda, mosh beseda,

Koljko ti veljásh!

Ki se sa nobene dnarje

V' hudo ne predásh.

Mosh beseda vezh veljá,

Kakor kup slatá.

*

O mladenizh hozhesh biti

Enkrat poshten mosh,

Skerbi, de v' oblubah

svojih

Mosh beseda bossh!

Dershi, ker rokó podásh,

In sovrashi lash!

*

Lash je gerda in ostudna

Slódejova hzhér;

Vse lashnivze tam po-

sherla

Bo peklenška svér

Boljšhi je nogó vlomit'

Ko lashnivez bit'.

VII.

S g u b l e n f i n
p o f l a b i h t o v a r f h i j a h.

Pred' nekajko sto letami je shivel v' velikim mestu v' Pajarški semlji na Nemškim imeniten deshelski gospod. Bil je saštopen, pravizhen ino sa vse dobro vnet; torej so ga sploh vsi ljudje veliko obrájali.

Nejegovih sinov eden, posebno prebrifane glave, je v' latinskih šholah domazhiga mesta med vsemi šoloharji smiraj prvi bil. Ozhe se je s' njim štimal, je vupal veliko veselja nad njim vzhakati, ino se je vezhkrat v' dobri volji svoji sheni ino prijatlam s' njim pohvalil, rekozh, de bo te njegov ljubzhek she kdaj domovini imeniten flushavnik, svoji shlahti pa slava.

Prebrifan mladenzh se v' visoke šhole poda pravdarških praviz vuzhit, alj kakor pravijo: na dohtarško študirat. Tudi v' tem se je hvalevredno nosil; ino ozhe se je she velelil, de bo fin njegove shelje fkoraj dopolnil, ter she po svojih mislih mladiga dohtarja v' nar imenitnejših deshelskih flushbah gleda.

Ravno je verli fin sadno leto v' viški šholi; alj sdaj v' flabe tovaršije sajde, sazhne raspušheno shiveti, se svojimu ozhetu sameri, se

vezh prikasati ne vupa, ino gre k' Eftrajharjam sa gmajn vojſhaka v'shold, ſakaj ravno je bila Turſka vojſka, Ozhetova ſhaloſt po ſgublenim fini ſa popiati ni; ſhe v' miſli vseti ſpriedeniga fina mu nihzher ni ſmel; ni hotel od njega ſliſhati vezh. Pa tudi ni bilo veliko lét fluha ne duha od njega, de ſi je ravno mati ſkri-vaj ſa njim ſkerbno poſvedàvala. Sa mertviga ſo ga ſhe imeli.

ſina ſo v' tim zhafi na vojſki Turki vjeli. V' Turſki ſuſhnoſti ſe mu je ſilo huda godila. Poredno kakor vſi ſuſhni oblezhen, je moral per ſlabim ſhiveshi nar teshejſhi dela opràvljati; zlo nameſti ſhivine ſo ga ſa plug (ſa drevo alj oralo) pripregli, de je 'moral orati.

Ko je bil ſopet mir, pride is Némſhkiga neki barantavez alj tergovez v' tiſte kraje. Vbo-gi ſuſhen ga ogovorí, ino kupez ſe ſazhudi ſvoj nemſhki jeſik v' govorjenji ſaſliſhati. Rasveſelí ſe v' Turſki obleki ſvojga domorodiza ſpoſnati, ino ker mladiga moſha v' veliki revſhini vidi, ſe mu toľjko vſmili, de ga ſklene is ſuſhnoſti reſhiti, tudi s' nevàrſhinoj ſvojga ſhivlenja. Tergovez je ſode polne blaga nalagal, mladenzha v' prasen ſod ſakrije, ino ga ſrezhno v' barki odpelja. Na Laſhkim ga na ſuho ſpravi, mu nameſto Turſke obleke navadno oblazhilo omiſti, ino ga ſa pot s' potrebnim dnarjam prevedi.

Mlad moſh ſe domu poda, alj po poti ga mnogotera nefrezha ſadene. Kér mu je dnar-jov pománkovalo, je bil perſilen v' domazhe meſto vbogajime priproſiti. S' ſhaloſnim ſerzam

sadnihz turne domazhiga mesta od dalezh sagleda, ter rajne frezhne zhafe premifhluje. Vefelje fno frah ga obhajata, kader fkos vrata v² mesto pride. Nihzher ga ni vezh sposnal, toljko je bil s-hudek. Ozhetu, kateriga je tak hudo rasshalil, se perkásati vupal ni. Podá se k' svojimu nekdájnimu vuzheniku, ki so sdaj v² klofhtu ravnitel, rektor, alj višhi Jesuitov bilí, imenitnih menihov, ki so te zhaf vse fhole v' katolfhkih deshelah na Nemfhkim imeli. She posno v' mrak se revesh v' klofhter podá, ino profi, naj vbogiga popotnika, ki je v' nesrezho padil, ravnitelu oglašijo.

Bled, médel in vef rastergan pred njih v' stanizo pride, ino se jim da sposnati, de je njihov nekdajni uzhenz. Viditi svojga nekdajniga, toljko sáliga vuzhenza¹, fina nar imenitnišhi shlahte domazhiga mesta, pa v' toljki révfhini, se jim v' serze všmili. Po ozhetno ga ljubesnivo sprimejo, mu vkáshejo prebivávni-zo odpreti, ino mu dobro postrezhi. Tudi so mu obljubili ga s' ozhetam spraviti, ino odpufhanje isprofiti; fumo svétvajo mu, naj tezhaf nobenimu zhloveku ne rasodene, kdo je.

Prihodao jutro se ravnitel k' ozhetu podajo, rekozh, de mu imajo kaj od sgubléniga fina povédati, kateriga she tak dolgo pogrélha, ino ki vef skelan alj sgrevan kaj drujiga bolj ne sheli, kakor so-pet na dom poverniti se, v' narozhje svojga ozhe-ta. Alj saltárana shaloft ino jesa se v' ozhetu na novo vneme. S' serditim pogledam odgo-vori: „Svershen fin me je ob moje vefelje tako

gerdo djal, svojo mäter fkos veliko shaloft pod semljo spraval, ino je zeli pafhteni shlahti veliko framoto naredil. Nima mi pñiti pred moje ozhi,“ Ravnitel se šavsámejo nad ftarim mosham, ki se tak hudo brani fvojga nefrezhniga fina fprijeti, in kakor se vidi i toljko prevezh foprashi, koljkor ga je poprej ljubil Saftonj je bilo vse pergovárjanje, ino fhe toljko mile profhinje. Ozhe se prepofi i ne da; ter pravi: „Bog mu naj odpusti, jes mu ne morem. Toljko hozhem sa nja fkebeti, e ne vmerje; tode ne smé pod mojo streho, ne v' nafho deshelo.

S' otoshnim ferzam se ra i (rektor) k' finu po vernejo, ki je s' eshki ferzam na njih zhakal; ino ked i j to tal ft sedel, se je v' folsah topil. Per vñim t'm a nitel vender obvúpali nifo, ampak fo boljhi priloshnosti jifkali, fpraviti fina s' ozhetam. V' tñtih zhañih je bila navada sa dokonzhanje fholfkiga leta, kedar fo se fhtudentam hvalne darila delile, jim igrokas alj komedjo narediti. Ravno se je ta vesela prilika blishala. Ravnitel rézhejo hitro prigodbo sgubléniga fina umno v' igrokas alj v' komedijo fpifati, naj bi ta rasgleditev ozhetovo ferze omehzhati vtégnila.

Stari gospod je bil po navadi na to veselituv fhtudentariko povablen, ino je med mnogimi gledavzi na pervim mestu sedel. Sravno nja fo ravnitel sedéli, ter fo pasili alj svefto ahtali, ali ga bo prigodba ginila. Ref de ni bila ta rasgleditev saftonj. Terdo ferze ferditiga mosha se je sazhelo tajati; ino viditi, kako

sgublen fin před svojga ozheta na koléna pađe, rekozh: „Ozhe, gresihil sim — ter nilim vreden biti tvoj fin,“ in kako ozhe v tēj prigodbi o bjokaniga fina vsdigne, ino objame, tudi ozheta med drugimi glédavzi folse polijejo.

Ravnitel so ravno na to zhákali. Kedar zhútijo serze ozhetovo sa vsmilenje sadofti mehko, ga is gledalisha v franškó stanizo is med ljudí peljajo, ker mu ni bilo savolj bridkofti serza med mnoshizoj dobro. Bersh ko v' samotno prebivavnizo stopita, ravnitel finu, ki je v' drugi stanizi zhakal, pomígnejo, ino on skos vráte hline, na kolena pred ozheta poklékne, ino kakor sgublen fin savpije: „Ozhe gresihil sim soper val!“ Ozhe ga vsdigne, kakor uni sgublenige fina, ga objame ino mu odpufti.

Po isgledí evangeljskiga ozheta tudi on vkashe fina po svojim stani oblezhi, ino de bi se ta prigodba ravno tak, ko se v' svetim evangelji bere, dokonzhala, kmalo drugi dan dobro voljo napravi, ino veliko gostov na kófilo povabi, posebno pa ravnitela alj rektorja. Ozhetu je bilo na zhafti silo veliko leshezhe, ino ravno sa tega del se s' svojim finam spravití hotel ni, ker je mislil, de bi sa njegovo hišo lepo ne bilo, fina pod streho vseti, kteriga se je framovati moral. Sdaj ga pa popólnama veselí, slishači, kako se ljudém po mesti dobro sdi, de se je sgublen fin soper k' ozhetu povernil, ino s' njim spravit. Tudi so mu vsi prijateli prizhali, kako hvale vredno je po isgledí evangeljskiga ozheta ravnati, kteriga je Isve-

lizhar vřim dobrim ozhetam na semlji sa ras-
glèd dal, pa nam tudi v' tej podobi neřkonzhno
vřmilenje nar boljřhiga Ozheta v' nebesih pokasal:

J. F.

O flaba tovarřhija,
Kaj hudiga storíš!
Is sáliga mladenzha
Hudobo naredíš;
Nedolshnosti morija
Je flaba tovarřhija.

*
Kér staríšhe sapuřhařh,
Po sveti se podářh,
Ne hodi v' tovarřhije,
Katerih ne posnářh!
Glej, řhola hudobije
,So flabe tovarřhije.

*
Is flabe tovarřhije
Poverni se nasáj,
Poboljšhat' ne odlagáj;
K' ozhetu se podáj!
Nar boljřhe je shiveti
Per dobrimu ozheti.

*
Nar boljřhiga Ozheta
V' nebesih 'mamo vři;
Oh, de bi tud otrozi
Ozheta vredni b'li!
Le tam bomo shiveli
Vři řrezhni in veselí.

K a s a l o .

	Stran.
1. Marjetize , nauka polne zvetlize . . .	3
2. Potózhnize, k' dobrimu opomnize . . .	12
3. Potiza , hvaleshna povrazhniza . . .	21
4. Kuhani raki fhipajo vést	34
5. Tafhiza mala , frezha velika	44
6. Ptizhje gnesdize ; mosh besede	60
7. Sgublen fin po hudih tovarfhijah , ,	73
